

Nákladovost vybraných produktů životního pojištění

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Ing. Roman Ptáček, Ph.D.

Jiří Foltýn

Brno 2017

Rád bych poděkoval panu Ing. et Ing. Davidu Kučerovi, €FA za jeho cenné rady a připomínky, které přispěly ke zpracování mé bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval vedoucímu práce, panu Ing. Romanu Ptáčkovi Ph.D., za jeho odborné vedení a vstřícný přístup.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Nákladovost vybraných produktů životního pojištění** vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 15. května 2017

Abstract

Foltýn, J. Cost ratio of the selected life insurance products. Bachelor's thesis. Brno: Mendel University in Brno, 2017.

The Bachelor's thesis focuses on evaluation of investment-linked life insurance and term life insurance products of the selected insurance companies in terms of the cost ratio and relating to the conditions of insurance. The comparative analysis, description, comparison and modelling are mainly used for achieving the objective. The thesis counts with the indicators of the cost ratio and takes into account the natural insurance premium, average insurance premium, redemption, accumulated debt, tax benefits and conditions of insurance. In the thesis the total cost ratio of the product is compared to the final quality of the product, which is mainly determined by the conditions of insurance. The outcome of the thesis is the recommendation addressed to a specific group of potential persons who are interested in life insurance and insurance intermediaries.

Keywords

Investment-linked life insurance, term life insurance, cost ratio, comparative analysis, cost ratio indicators, natural insurance premium, average insurance premium

Abstrakt

Foltýn, J. Nákladovost vybraných produktů životního pojištění. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

Bakalářská práce se zabývá vyhodnocením produktů investičního životního pojištění a rizikového životního pojištění vybraných pojišťoven z hlediska nákladovosti, s ohledem na pojistné podmínky. K dosažení cíle práce je použita zejména komparativní analýza, deskripce, komparace a modelace. Práce počítá s ukazateli nákladovosti a zohledňuje přirozené pojistné, zprůměrované pojistné, odkupné, akumulovaný dluh, daňové zvýhodnění a pojistné podmínky. Následně je v práci srovnávána celková nákladovost produktu s výslednou kvalitou produktu, jež je určena zejména pojistnými podmínkami. Výsledkem práce je doporučení, adresované pro určitou skupinu potenciálních zájemců o životní pojištění a zprostředkovatele pojištění.

Klíčová slova

Investiční životní pojištění, rizikové životní pojištění, nákladovost, komparativní analýza, ukazatele nákladovosti, přirozené pojistné, zprůměrované pojistné

Obsah

1	Úvod	13
2	Cíl práce	14
3	Metodika	15
4	Teoretická část	18
4.1	Účel a význam životního pojištění	18
4.2	Vývoj životního pojištění v České republice	20
4.3	Druhy životního pojištění na českém pojistném trhu	22
4.3.1	Kapitálové životní pojištění.....	22
4.3.2	Univerzální životní pojištění.....	23
4.3.3	Důchodové pojištění	23
4.4	Charakteristika investičního životního pojištění.....	23
4.4.1	Způsob investice v rezervotvorné části	24
4.4.2	Variabilita alokace pojistného.....	25
4.4.3	Investiční fondy	25
4.5	Charakteristika rizikového životního pojištění	26
4.6	Připojištění k životnímu pojištění.....	27
4.6.1	Připojištění invalidity	28
4.6.2	Připojištění závažných onemocnění	29
4.7	Tvorba pojistně-technické rezervy	29
4.7.1	Přirozené pojistné v životním pojištění	30
4.7.2	Akumulovaný dluh.....	31
4.7.3	Zprůměrované pojistné v životním pojištění	33
4.8	Nákladová struktura investičního životního pojištění	33
4.8.1	Struktura poplatků	34
4.8.2	Počáteční náklady	35
4.8.3	Daňové zvýhodnění	35
4.9	Ukazatele nákladovosti	37

4.9.1	Ukazatel TER.....	37
4.9.2	Ukazatel SUN.....	38
4.10	Novela zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.....	39
5	Praktická část	41
5.1	Modelace klienta.....	41
5.2	Nastavení pojistné ochrany.....	41
5.3	Stanovení pojistných částek.....	42
5.3.1	Výpočet pojistné částky pro riziko úmrtí.....	42
5.3.2	Výpočet pojistné částky pro riziko invalidity.....	43
5.4	Parametry pro vyhodnocení vybraných produktů životního pojištění.....	44
5.4.1	Vybrané pojišťovny a produkty.....	45
5.5	Komparativní analýza nákladovosti produktů investičního životního pojištění.....	46
5.5.1	Dle ukazatele nákladovosti SUN.....	46
5.5.2	Dle ukazatele nákladovosti syntetický TER.....	49
5.6	Komparativní analýza IŽP a RŽP dle nákladovosti pojistitele.....	51
5.6.1	Generali.....	51
5.6.2	Uniqa.....	52
5.7	Komparativní analýza celkové nákladovosti IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy.....	53
5.7.1	Modelace 1: IŽP se zhodnocením 0 % p.a.....	53
5.7.2	Modelace 2: IŽP se zhodnocením 3 % p.a.....	56
5.7.3	Modelace 3: IŽP se zhodnocením 5 % p.a.....	58
5.8	Komparativní analýza celkové nákladovosti IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby.....	60
5.8.1	Modelace 4: IŽP se zhodnocením 0 % p.a.....	61
5.8.2	Modelace 5: IŽP se zhodnocením 3 % p.a.....	63
5.8.3	Modelace 6: IŽP se zhodnocením 5 % p.a.....	64
5.9	Komparativní analýza pojistných podmínek.....	65
5.9.1	Všeobecné výluky a omezení.....	65
5.9.2	Pojistné riziko invalidity – výluky a omezení.....	66

5.9.3	Pojistné riziko úmrtí – výluky a omezení	69
6	Doporučení	71
7	Diskuze	75
8	Závěr	78
9	Literatura	80
10	Seznam obrázků	85
11	Seznam tabulek	87
12	Seznam použitých zkratk	89
	Příloha A – CD disk	91

1 Úvod

Životní pojištění má v lidské společnosti významnou roli, neboť jeho primární účel je zabezpečit pojištěnou osobu či osoby, jež jsou finančně závislé na osobě pojištěné, proti negativním finančním dopadům, které nastávají v důsledku nepříznivých životních událostí.

Tato práce se bude zabývat nákladovostí investičního životního pojištění a rizikového životního pojištění. Téma bylo vybráno s ohledem na aktuální situaci ve společnosti, kde má investiční životní pojištění negativní pověst ve srovnání s rizikovým životním pojištěním. Problémem investičního životního pojištění je především jeho složitost, kdy klient často není dostatečně seznámen s produktem a nechápe tak širší souvislosti. Někteří zprostředkovatelé pojištění využívali danou informační asymetrii ve svůj prospěch a nastavení pojistné smlouvy tak neodpovídalo potřebám klienta. Následné soudní spory a kauzy vrhly negativní světlo na daný druh životního pojištění. Avšak při správném nastavení pojistné smlouvy a se zohledněním dalších faktorů (například přirozené pojistné, daňové zvýhodnění nebo odkupné), může být investiční životní pojištění z dlouhodobého hlediska cenově výhodnější než rizikové životní pojištění. Poplatková struktura je u investiční varianty životního pojištění podstatně rozsáhlejší než u varianty rizikové. Absence řady poplatků u rizikového životního pojištění však nemusí nutně znamenat, že daný druh životního pojištění je cenově výhodnější.

Upřednostňování rizikového životního pojištění na úkor investičního životního pojištění však může být podporováno i ze stran pojišťoven, a to díky možnosti vzniku akumulovaného dluhu vlivem nezdařené investice v investiční variantě životního pojištění. Ten představuje určitou míru rizika nejen pro klienta, ale také i pro pojišťovnu, protože případný akumulovaný dluh nelze po klientovi soudně vymáhat. Přestože se pojišťovny chrání pojistnými podmínkami, nelze vždy zcela zabránit vzniku akumulovaného dluhu.

Práce podává potenciálním klientům informace, na základě kterých se lze rozhodovat při výběru produktu životního pojištění. V práci jsou zohledněny faktory, jež mohou mít výrazný vliv na celkovou nákladovost produktu – například přirozené a zprůměrované pojistné, daňové zvýhodnění, odkupné a akumulovaný dluh. Práce vyhodnocuje vybrané produkty životních pojištění nejen z hlediska ceny, ale také i z hlediska pojistných podmínek, protože výsledná kvalita produktu je určena zejména pojistnými podmínkami, respektive podmínkami, za kterých je pojišťovnou plněno či nikoliv.

2 Cíl práce

Cílem práce je vyhodnotit produkty investičního životního pojištění a rizikového životního pojištění vybraných pojišťoven z hlediska nákladovosti, s ohledem na pojistné podmínky (výluky a omezení pojistného plnění).

V rámci naplnění cíle bude zkoumáno, zda investiční životní pojištění, kde se zpravidla uplatňuje přirozené pojistné, je pro určitou skupinu potenciálních klientů cenově výhodnější než rizikové životní pojištění, které je typické uplatněním zprůměrovaného pojistného. V práci bude současně zkoumán vliv přirozeného a zprůměrovaného pojistného na nákladovost vybraných produktů.

K dosažení cíle budou použity mimo jiné i ukazatele nákladovosti. V práci bude kladen důraz na zohlednění pojistných podmínek, neboť právě ty určují výslednou kvalitu produktu.

Na základě zjištěných poznatků bude vyvozeno doporučení pro určitou skupinu potenciálních zájemců o životní pojištění a zprostředkovatele pojištění. Práce bude podávat relevantní podklad, na jehož základě se lze rozhodovat při výběru vhodného produktu životního pojištění.

3 Metodika

V první části bakalářské práce je zpracována literární rešerše věnující se problematice životních pojištění, pojistným rizikům, legislativě a doporučením volby pojistné ochrany. Literární rešerše popisuje význam, účel, vývoj životních pojištění v České republice, druhy životních pojištění se zaměřením na investiční a rizikové životní pojištění, investiční fondy, možnosti připojištění, tvorbu pojistně-technické rezervy, nákladovou strukturu investičního životního pojištění, přirozené a zprůměrované pojistné včetně deskripce problematiky ohledně akumulovaného dluhu. Závěr literární rešerše popisuje vybrané ukazatele nákladovosti TER, SUN a novelu zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

Zdrojem pro zpracování literární rešerše jsou odborné elektronické a tištěné zdroje věnující se problematice životních pojištění. Elektronické informace jsou čerpány především z oficiálních webových stránek České asociace pojišťoven, České národní banky a pojišťoven, které nabízejí produkty životních pojištění. Ke zpracování literární rešerše jsou použity odborné knižní publikace, aktuální legislativa, produktové informace a výroční zpráva za rok 2015 České asociace pojišťoven, informace České národní banky, pojistné podmínky a informační dokumenty pojišťoven, které nabízejí produkty životních pojištění.

V praktické části jsou nejprve stanoveny parametry, které jsou potřeba pro vytvoření kalkulací vybraných produktů životního pojištění – životní a ekonomické poměry potenciálního klienta (hlavní živitel rodiny, věk 30 let, nekuřák, žádné rizikové sporty a zaměstnání) a nastavení pojistné ochrany. Poté jsou vypočteny minimální pojistné částky, při kterých je zohledněn příjem klienta, procento povinných a nezbytných výdajů rodiny, sociální dávky, finanční cíle, závazky, rezervy a předpokládané jednorázové výdaje spojené s daným pojistným rizikem.

Dále jsou vybrány konkrétní produkty investičního a rizikového životního pojištění. Jelikož pojišťovny čím dál častěji nabízejí oba druhy životních pojištění v jednom produktu, výsledný druh životního pojištění se určí až dle nastavených parametrů. Za investiční životní pojištění a rizikové životní pojištění se tedy v práci považují produkty následujících parametrů.

Tab. 1 Metodika – rozlišení IŽP a RŽP

	IŽP	RŽP
investiční složka	ANO	NE
možnost volby investiční strategie	ANO	NE
odkupné	ANO	NE

Pro vyhodnocení příslušných druhů životních pojištění jsou vybrány následující produkty.

Tab. 2 Metodika – vybrané produkty IŽP a RŽP

pojišťovna	název produktu	
	investiční životní pojištění	rizikové životní pojištění
AXA životní pojišťovna, a.s.	Partners MAX	Symfonie 2017
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.	Maximum evolution plus	-
Generali Pojišťovna, a.s.	Swing	Swing
Kooperativa pojišťovna, a.s.	Perspektiva	Na přání
UNIQA pojišťovna, a.s.	Logika 2017	Logika 2017

Produkty investičního a rizikového životního pojištění byly vybrány s ohledem na to, aby obě varianty životního pojištění pocházely od stejného pojistitele a aby měly produkty totožné pojistné podmínky, což v případě produktů pojišťoven Kooperativa pojišťovna, a.s. a AXA životní pojišťovna, a.s. nebylo možné. U České podnikatelské pojišťovny, a.s. není uvažováno s rizikovým životním pojištěním, protože nebylo možné vypracovat kalkulaci pro produkt, který by splnil stanovené parametry.

Poté jsou zpracovány komparativní analýzy celkové nákladovosti. Zdrojem pro zpracování všech komparativních analýz (vyjma komparativní analýzy dle ukazatele nákladovosti syntetický TER) jsou kalkulace vybraných produktů, které byly vytvořeny pomocí speciálního softwaru. Jelikož vytvořené kalkulace obsahují i případné slevy a bonusy, se kterými v práci není uvažováno, jsou výsledné hodnoty o tyto faktory upraveny, a to i včetně případného zhodnocení, protože bonusy jsou zpravidla alokovány do investiční složky pojistného. Produkty investičního životního pojištění jsou nastaveny tak, aby byla minimalizována investiční složka pojistného, protože primární zamýšlený účel produktu je krytí životních rizik, nikoliv investice.

Nejprve jsou zpracovány komparativní analýzy nákladovosti produktů dle ukazatele nákladovosti SUN a syntetický TER. Pomocí ukazatelů nákladovosti jsou však vyhodnoceny pouze produkty investičního životního pojištění, protože tyto ukazatele nelze nebo není vhodné aplikovat na produkty rizikového životního pojištění. Zdrojem pro vyhodnocení nákladovosti dle syntetického TER jsou oficiální stránky vybraných pojišťoven.

Komparativní analýzy celkové nákladovosti jsou zpracovány ve dvou variantách – bez předčasného zániku a s předčasným zánikem pojistné smlouvy v polovině pojistné doby. V této části je pracováno s modelacemi, které jsou sestaveny vzestupně dle předpokládaného zhodnocení fondů investičního životního

pojištění – zhodnocení 0 %, 3 % a 5 % p.a. V modelacích je u investičního životního pojištění celkový předpokládaný náklad na běžné pojistné upraven o odkupné po zdanění, akumulovaný dluh a případné daňové zvýhodnění.

$$X = \text{NÁKLAD CELKEM (běžné pojistné)} - \text{odkupné po zdanění} + \\ + \text{akumulovaný dluh} - \text{příjem z daňového zvýhodnění}$$

Výsledné upravené celkové náklady, případně výsledné mezi-náklady, kde je zohledněn pouze jeden dílčí faktor, jsou srovnávány s celkovými náklady na rizikové životní pojištění.

Poté je provedena komparativní analýza pojistných podmínek, respektive komparativní analýza výluk a omezení. Zdrojem jsou pojistné podmínky vybraných produktů.

Výsledky jsou shrnuté do tabulek a případně i do grafů. Pro lepší přehlednost jsou hodnoty v tabulkách barevně značeny. Zelená barva značí klientsky výhodné podmínky. Červená barva naopak klientsky nevýhodné podmínky.

Na základě zjištěných poznatků je vyvozeno doporučení, adresované pro určitou skupinu potenciálních klientů a také pro zprostředkovatele pojištění. Poté následuje diskuze, kde budou výsledky práce dále rozebírány a bude zjišťováno, jaké faktory mohly mít vliv na dané výsledky. V závěru stručně shrnu výsledky bakalářské práce a stanovím klíčové faktory, které ovlivňují nákladovost vybraných produktů životního pojištění.

4 Teoretická část

4.1 Účel a význam životního pojištění

Původní účel životního pojištění bylo pojištění lidského života. Avšak dnešní obsah produktu je již výrazně širší. Primární účel životního pojištění je náhrada příjmů v případě vzniku zvláště nepříznivých životních událostí. Mezi takové události patří především úmrtí, invalidita a vážná nemoc (Šídlo, 2010). V těchto nepříznivých životních situacích dochází u dané osoby ke ztrátě nebo k značnému snížení finančních příjmů. To má negativní vliv jak na danou osobu, tak i na osoby, které jsou finančně závislé na osobě postihnuté nepříznivou událostí. Životní pojištění ve výše uvedených případech zásadně zmírňuje tento negativní vliv.

Životní pojištění kryje i riziko dožití se určitého, předem dohodnutého věku. Spolu s rizikem úmrtí tvoří dvě základní události, které jsou kryty životním pojištěním (Ducháčková, 2015).

V současné době je životní pojištění vnímáno i jako spořicí nebo investiční instrument. Ducháčková (2015) uvádí, že tato skutečnost je podpořena ze strany státu, a to možností uplatnění daňového zvýhodnění na zaplacené pojistné. V některých případech se životní pojištění využívá pro tvorbu finanční rezervy, která má krýt potřeby pojištěné osoby ve stáří (Vostatek, 2016).

Životní pojištění musí odpovídat potřebám klienta. Pokud tomu tak není, pojištění ztrácí svůj význam. Při výběru životního pojištění je nutné sledovat potřebnost, ekonomickou únosnost a flexibilitu produktu. Potencionální zájemce o životní pojištění by měl sledovat, zda je pojištění pro jeho osobu potřebné. Je potřeba se pojistit proti událostem, u nichž lze očekávat velkou ztrátu, kterou nelze pokrýt likvidní rezervou. Naopak není vhodné se pojistit proti všem rizikům, protože je to zbytečné a výrazně finančně nákladné. Pojištění by mělo být ekonomicky únosné a nemělo by překročit 5 % měsíčního čistého příjmu. U daného produktu je velmi důležitá flexibilita. Jelikož je životní pojištění dlouhodobý produkt, jenž je často uzavřen na několik desítek let, je vhodné ho přizpůsobovat v závislosti na aktuální potřebě. Je potřeba pružně reagovat na aktuální finanční, rodinnou a zdravotní situaci pojištěné osoby (Šídlo, 2010).

Pokud má mít pojištění smysl, je nutné, aby poskytovalo dostatečný rozsah pojistné ochrany a pojistné částky (Šídlo, 2010). Ducháčková a Daňhel (2010) jsou toho názoru, aby bylo pojištění účinné, pojistná částka pro riziko úmrtí by měla odpovídat minimálně čtyřnásobku ročního příjmu. S daným tvrzením souhlasí i Česká asociace pojišťoven (2010), která doporučuje, aby pojistná částka pro rizika úmrtí odpovídala 2–5násobku ročního příjmu.

Z hlediska významu pojištění je důležité posuzovat samotnou kvalitu produktu, která je určena zejména pojistnými podmínkami, respektive za jakých okolností bude pojišťovnou plněno a za jakých nikoliv. Mnoho lidí se zaměřuje pouze na pojistné částky konkrétních rizik a na celkové pojistné, avšak pojistným podmínkám již nevěnují dostatečnou pozornost.

Ducháčková a Daňhel (2010) se domnívají, že v současnosti roste význam životního pojištění. Dále tvrdí, že je to dáno rostoucím bohatstvím společnosti, zvyšující se životní úrovní, a tím pádem nákladnějším životním stylem obyvatel. Vlivem těchto okolností se zásadně změnila nároky na ekonomické zabezpečení pojištěné osoby, především jeho rodiny (pokud se jedná o živitele). To se zcela jistě promítlo do konstrukce produktů životního pojištění.

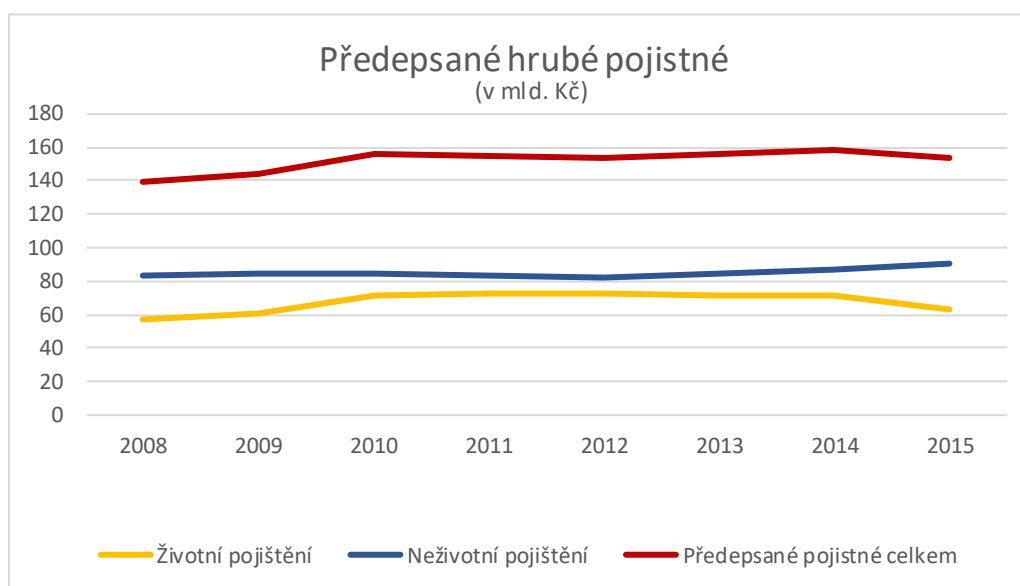
Podle Ducháčkové a Daňhela (2010) má životní pojištění význam také z makroekonomického pohledu.

- Jelikož při placení pojistného dochází k odkladu spotřeby, má dané pojištění antiinflační charakter.
- Finanční prostředky v technických rezervách jsou zdrojem pro dlouhodobé a střednědobé investice.
- Výnos z životního pojištění podléhá zdanění, proto představuje určitý přínos pro státní pokladnu.

Životní pojištění během poslední ekonomické krize neztratilo na významu. Naopak se ukázalo, že krytí proti rizikům je potřebnější právě v nejistých ekonomických podmínkách (Šídlo, 2010).

4.2 Vývoj životního pojištění v České republice

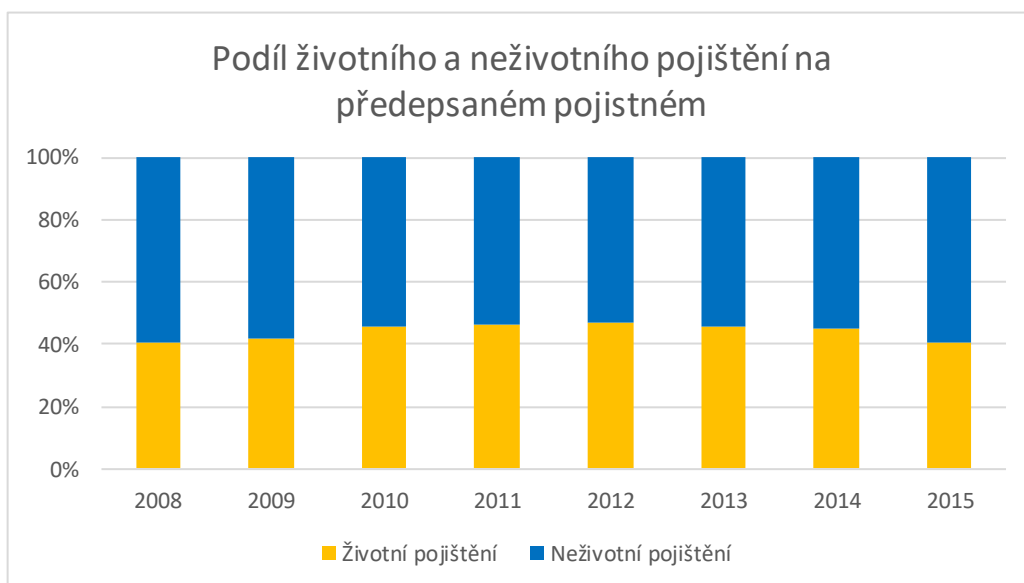
Jedním z hlavních ukazatelů ve vývoji pojištěnosti je objem předepsaného pojistného. Jedná se o souhrn pojistného u všech platných pojistných smluv na daném pojistném trhu ve sledovaném období. Objem předepsaného pojistného je ovlivněn počtem sjednaných pojistných smluv a úrovní parametrů, jež jsou sjednány v jednotlivých pojistných smlouvách. To znamená velikostí pojistných částek a druhy rizik včetně přístupů při oceňování těchto rizik (Ducháčková a Daňhel, 2010).

Obr. 1 Objem předepsaného hrubého pojistného v České republice
Zdroj dat: ČNB, 2003-2017b

Předepsané hrubé pojistné v životních pojištění vykazovalo mezi lety 2008–2010 poměrně velkou dynamiku růstu, a to navzdory ekonomické krizi. V roce 2010 vzrostlo meziročně o 19,2 %, což je nejvyšší meziroční růst od roku 2003. Zajímavostí je, že v roce 2010 předepsané pojistné neživotních pojištění vykazovalo téměř nulový meziroční růst (ČNB, 2003-2017b).

V odvětví životních pojištění v letech 2010–2014 nedocházelo z pohledu předepsaného pojistného k výrazným meziročním změnám. Nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2012, a to ve výši 72,1 mld. Kč. V roce 2015 došlo k výraznému meziročnímu poklesu o 12,4 %. Podle České asociace pojišťoven (2016) je to důsledek legislativních změn, které zpřísnily podmínky daňové uznatelnosti uhrazeného pojistného. Pro srovnání, předepsané pojistné neživotních pojištění vzrostlo v tomtéž roce o téměř 5 %, a to opět díky legislativním změnám. Konkrétně došlo k přesunu části nákladů záchranných složek a míry odškodňování na pojišťovny v rámci odpovědnostních pojištění, respektive povinného ručení (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), (zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla).

Obr. 2 Podíl životního a neživotního pojištění na předepsaném pojistném
Zdroj dat: ČNB, 2003-2017b

Neživotní pojištění má na českém pojistném trhu dlouhodobě většinový podíl. Tento ukazatel je podstatně odlišný od vyspělých zahraničních zemí. Na zahraničních pojistných trzích (především vyspělé západní státy EU) naopak převažuje životní pojištění. Poměr segmentů je zde 60:40 ve prospěch životních pojištění. Tento poměr je navíc dlouhodobě ustálen (ČAP, 2016). V roce 2015 byl poměr segmentů na tuzemském pojistném trhu přesně opačný.

Podle Ducháčkové a Daňhela (2010) je nízký podíl životních pojištění ovlivněn:

- ekonomickou úrovní země, protože s vyšší ekonomickou úrovní souvisí větší objem ukládaných finančních prostředků na zabezpečení životních rizik;
- státním sociálním systémem (především důchodový systém);
- legislativním prostředím – příkladem je novela zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, která vešla v účinnost 1. 1. 2015. Z hlediska daňové uznatelnosti zaplaceného pojistného došlo k omezení možností výběrů z pojištění. Tím se pro řadu zaměstnanců, jenž pobírali příspěvek od zaměstnavatele, stalo dané životní pojištění méně zajímavé.

Počet smluv tzv. kapitálového životního pojištění dlouhodobě klesá. Podle České národní banky (2003-2017b) mezi lety 2008–2015 došlo k úbytku o 1 909 372 ks. Předepsané pojistné u téhož druhu pojištění též kleslo, a to o 10,3 mld. Kč. Naopak u smluv životních pojištění, která jsou spojena s investičním fondem, je mezi stejným obdobím evidován nárůst o 1 649 419 ks a u předepsaného pojistného o 13,5 mld. Kč. To potvrzuje dlouhodobý trend, kdy dochází k postupnému přechodu od smluv kapitálového životního pojištění, ke smlouvám, kde investiční riziko nese pojistník (ČAP, 2016).

Jelikož celkový počet smluv životních pojištění dlouhodobě klesá a objem předepsaného pojistného (kromě roku 2015) stoupá či stagnuje, lze předpokládat, že průměrná úložka do produktů životních pojištění roste.

Na českém pojistném trhu je k 30. 9. 2016 evidováno celkem 20 pojišťoven, které provozují činnost v odvětví životního pojištění. Z toho je 14 subjektů smíšenými pojišťovnami a 6 subjektů životními pojišťovnami (ČNB, 2003-2017b).

4.3 Druhy životního pojištění na českém pojistném trhu

Jednotlivé druhy životního pojištění se od sebe odlišují převážně garancí zhodnocení, flexibilitou, možnostmi ovlivňování výnosu, daňovou uznatelností, tvorbou kapitálové hodnoty a krytím rizik.

Podle Ducháčkové a Daňhela (2010) se zaplacené pojistné u níže uvedených druhů životního pojištění (kromě rizikového životního pojištění) rozdělí do dvou hlavních pojistně-technických složek:

- rezervotvorná složka (spořicí nebo investiční složka) – určena k zhodnocení finančních prostředků, které nebyly spotřebovány na rizikovou složku a případné správní poplatky;
- riziková složka – určena na výplatu sjednaných pojistných částek pro riziko úmrtí, invalidity, úrazu apod.

Jelikož kapitálové, důchodové a univerzální životní pojištění není v současné době aktuální či dostatečně flexibilní, uvedu je pouze krátce.

4.3.1 Kapitálové životní pojištění

V některých případech je také označováno jako smíšené životní pojištění. Kapitálové životní pojištění kryje riziko úmrtí a riziko dožití. Pokud se pojištěný dožije sjednaného dne, pojišťovna je povinna vyplatit pojistnou částku oprávněné osobě. V případě, že se pojistník sjednaného dne nedožije, pojišťovna vyplatí pojistnou částku osobě obmyšlené, a to před koncem sjednané pojistné doby. Pojistné částky pro riziko úmrtí a dožití mohou být sjednány v rozdílné výši. Pojistník může sjednat u rizika dožití zvyšující pojistnou částku, či pojištění může být sjednáno pro dvojici osob (často pro rodiče a dítě), (Ducháčková, 2015).

Mezi výhody produktu lze zařadit garanci výplaty sjednané pojistné částky, možnost sjednání různých připojištění, daňovou uznatelnost zaplaceného pojistného a garanci minimálního zhodnocení vložených prostředků (takzvaná technická úroková míra). Česká národní banka stanovuje horní strop této úrokové míry a její maximální výše od roku 2015 činí 1,3 %. U produktu naopak nelze aktivně ovlivňovat investiční strategii a též je omezena možnost libovolných změn v nastavení během pojistné doby (ČAP, 2014a). Poplatková struktura je daleko méně průhlednější než u investičního životního pojištění.

4.3.2 Univerzální životní pojištění

Jedná se o pojištění, které vzniklo úpravou kapitálového životního pojištění. U tohoto pojištění je kladen důraz na flexibilitu. Hlavní změna spočívá v systému placení pojistného a v režimu čerpání kapitálové hodnoty pojištění. Pojistník nemusí platit pojistné v pravidelných intervalech a může v průběhu pojistného období měnit výši pojistného, dobu placení pojistného, dočasně přerušit placení pojistného, či zaplatit jednorázové dodatečné pojistné. Pružnější je i čerpání kapitálové hodnoty pojištění. Lze požádat o výběr části vkladu nebo o výplatu důchodu. Je též možné si vypůjčit ze spořicí složky, respektive z části zaplaceného pojistného (Ducháčková, 2015).

4.3.3 Důchodové pojištění

Jedná se o pojištění, které má krýt pokles příjmů v důchodovém věku. Tímto krokem je u pojištěné osoby zabezpečena odpovídající životní úroveň i v důchodovém věku. Z pojistně-technického hlediska se jedná o specifickou formu pojištění na dožití, kdy je pojistná částka vyplacena ve formě důchodu (doživotního nebo po stanovenou dobu) nebo jednorázového plnění (Ducháčková a Daňhel, 2010).

Podle Jandy (2011) dochází často k záměně s doplňkovým penzijním spořením. Je nutno podotknout, že doplňkové penzijní spoření je produkt se zcela rozdílnými vlastnostmi a na českém pojistném trhu silně konkuruje důchodovému pojištění. Vzhledem k tomu, že u doplňkového penzijního spoření je možné dosáhnout na státní příspěvek, je tento produkt pro většinu občanů lukrativnější.

4.4 Charakteristika investičního životního pojištění

Investiční životní pojištění je charakteristické tím, že investiční riziko nese pojistník, nikoliv pojišťovna. Díky tomu má pojistník výrazně větší možnosti při správě produktu a může tak dosáhnout na vyšší potencionální výnos v porovnání s ostatními druhy životního pojištění, avšak za cenu vyššího rizika. Jedná se o pojištění, které kombinuje rizikové životní pojištění a investici do otevřených podílových fondů (Srový a Tyl, 2011). Spolu s rizikovým životním pojištěním se jedná o produkt, který je aktuální, flexibilní a při správném nastavení dostatečně pokryje určitá rizika.

Pojištění běžně zabezpečuje riziko úmrtí a dožití. Díky tomu dojde k vyplacení pojistného plnění (až na určité výjimky) vždy. K produktu je možné sjednat řadu přípojištění, která kryjí některá rizika neživotního charakteru (úraz, invalidita, vážné onemocnění apod.). Jelikož je investiční riziko přeneseno na pojistníka, pojišťovna negarantuje pojistnou částku při dožití. Pro investiční životní pojištění je charakteristické, že výše pojistného plnění je závislá na výnosech z investiční složky pojistného, respektive na výkonnosti podílových fondů (Ducháčková, 2015).

Je třeba upozornit potencionální zájemce, že se jedná o dlouhodobý produkt. Podle České asociace pojišťoven (2014a) je, vzhledem ke kolísání kapitálového trhu a počátečním nákladům, minimální doporučená pojistná doba 10 let. V praxi

se běžně tento druh pojištění sjednává až do konce produktivní části života, respektive do 60 až 65 let. Proto lze doporučit (vzhledem k čekacím dobám a uplatňování tzv. přirozeného pojistného), aby rizika dlouhodobého charakteru (úmrtí z jakékoliv příčiny, závažná onemocnění a invalidita) byla pojištěna spíše prostřednictvím investičního životního pojištění (Kučera, 2016).

Mezi výhody produktu lze zařadit (ČAP, 2014a):

- možnost měnit investiční strategii během pojistné doby, a to alokačním procentem, alokačním poměrem a realokací;
- flexibilitu produktu – možnost přizpůsobit nastavení pojištění a rozsah pojistné ochrany aktuálním potřebám;
- daňovou uznatelnost zaplaceného pojistného – při splnění určitých podmínek;
- možnost sjednat připojištění;
- vyšší potencionální výnos v porovnání s ostatními druhy životního pojištění;
- zaměstnavatel může na pojištění přispívat.

Mezi nevýhody patří (ČAP, 2014a):

- investiční riziko nese pojistník – nemusí být garantována výše zhodnocení;
- pojistná částka pro riziko dožití není garantována;
- pojištění se může dostat do akumulovaného dluhu – případ, kdy finanční prostředky na individuálním účtu klienta nepostačují na úhradu poplatků a rizikového pojistného.

4.4.1 Způsob investice v rezervotvorné části

Ducháčková s Daňhelem (2012) uvádí, že pojistník má možnost u investičního životního pojištění rozhodnout o způsobu investování v rezervotvorné části. Avšak současně nese riziko investování. Daňhel (2005) konstatuje, že výběr způsobu investice je konkretizován v obchodním plánu produktu.

Pojistník má možnost investovat do podílových fondů s rozdílnou investiční strategií, které nabízí pojistitel. Pojistník má tedy dva základní způsoby, jak může ovlivnit aktuální hodnotu rezervotvorné části, a to množstvím investovaných prostředků a výběrem podílového fondu. Pojistitel běžně nabízí možnost investovat do peněžních, dluhopisových, akciových a smíšených fondů (Životní pojištění, 2002). Struktura nabízených podílových fondů u investičního životního pojištění je prakticky totožná jako struktura běžně nabízených otevřených podílových fondů.

Z prostředků na účtu rezerv pojistník nakupuje podílové jednotky daného fondu, které jsou vedeny na individuálním účtu klienta. Výnosy z podílů se vyplácí tím způsobem, že se o ně zvýší hodnota podílů. Pojistitel vede každému pojistníkovi individuální účet klienta (Daňhel, 2005). V současné době pojistitel standardně nabízí náhled na individuální účet klienta prostřednictvím zabezpečeného internetového portálu.

Podle Ducháčkové (2015) je pojistné plnění u investičního životního pojištění zcela závislé na hodnotě podílových jednotek, tedy na výnosech z investování prostředků technických rezerv životního pojištění. Z toho lze usoudit, že pojistné plnění je volatilní a její konkrétní výše není garantována.

4.4.2 Variabilita alokace pojistného

Pojistník má možnost ovlivnit alokaci pojistného, a to alokačním procentem a alokačním poměrem. Alokačním procentem pojistník ovlivňuje výši pojistného, která je určena na investici, respektive na nákup podílových jednotek. Alokační poměr udává informaci o procentuálním rozdělení rezerv pojistného mezi jednotlivé podílové fondy (Daňhel, 2005).

Pojistník může přesouvat aktuálně vlastněné podílové jednotky mezi fondy navzájem (realokace). Pojistník má tedy značnou možnost rozhodnout o poměru mezi pojištěním a investicí (Životní pojištění, 2002). Avšak je vhodné připomenout primární účel životního pojištění, a tím je krytí životních rizik.

4.4.3 Investiční fondy

Pojišťovny zveřejňují informace o jednotlivých fondech na svých webových stránkách, kde je zpravidla dostupný i komentář portfolio manažera. Běžně je zde zveřejněná výkonnost fondu, rozložení majetku fondu, nákladovost fondu, rizikový stupeň (SRRI) apod.

Tab. 3 Investiční fondy z hlediska investičního zaměření

	primární druh investice	investiční horizont	hodnota podílového listu	riziko	výnos
fondy peněžního trhu	krátkodobé dluhopisy, termínované vklady	krátkodobý	stabilní	nízké	nízký
dluhopisové fondy	střednědobé dluhopisy	střednědobý	mírně kolísavá	nízké až střední	nízký až střední
zajištěné fondy	dle statutu fondu	střednědobý	dle statutu fondu		
smíšené fondy	akcie, dluhopisy, nástroje peněžního trhu	střednědobý až dlouhodobý	kolísavá	střední až vysoké	střední až vysoký
akciové fondy	akcie	dlouhodobý	velmi kolísavá	vysoké	vysoký

Zdroj: ČNB, 2003-2017a

Investiční riziko fondu primárně závisí na majetkovém rozložení, proto je vhodné se seznámit před sjednáním pojistné smlouvy s investičními fondy a s jejich procentuálním rozložením majetku (akcie, dluhopisy, hotovost). Čím větší je podíl akcií, tím je vyšší i potencionální výnos. Současně je však vyšší míra rizika, a tím i delší doporučený investiční horizont. V rámci investiční strategie je pojistníková investice rozložena do několika, rizikově diferencovaných, fondů (ČNB, 2003-2017a).

Každý fond má svého obhospodařovatele. V případě České spořitelny a České pojišťovny jsou to jejich sesterské společnosti, respektive Investiční společnost ČS a Generali Investments. Kooperativa, která má podle České asociace pojišťoven (2016) v odvětví životního pojištění druhý nejvyšší podíl (v roce 2015 15,19 %), využívá i externích investičních společností, například Conseq Investment Management a Erste Sparinvest (Česká pojišťovna, 2016), (Pojišťovna ČS, nedatováno), (Kooperativa, 2015b).

4.5 Charakteristika rizikového životního pojištění

Rizikové životní pojištění v porovnání s výše uvedenými druhy neobsahuje rezervotvornou složku. Zaplacené pojistné je spotřebováno pouze na poplatky a rizikovou složku, respektive na náklady související s krytím pojistné ochrany. Na konci pojistné doby nedostane pojistník žádný finanční obnos (není kryto riziko dožití), protože v rámci pojistného neinvestuje ani nespoří žádné finanční prostředky (ČAP, 2014a).

Základní pojištění zabezpečuje proti riziku úmrtí. K pojištění lze běžně sjednat řadu připojištění, které podstatně zvýší okruh pojistné ochrany. Dobu trvání lze sjednat oproti jiným druhům životního pojištění na podstatně kratší dobu (Janda, 2011). Podle Ducháčkové (2015) se tento druh pojištění poměrně často využívá v souvislosti s čerpáním úvěru, kdy je sjednána klesající pojistná částka (lineární nebo dle úroku z úvěru).

Výhody rizikového životního pojištění (ČAP, 2014a):

- flexibilita produktu – možnost přizpůsobit nastavení pojištění a rozsah pojistné ochrany aktuálním potřebám;
- pojistnou smlouvu lze sjednat na dobu kratší (zpravidla od 1 roku);
- možnost sjednat připojištění;
- jednodušší přechod na nový, výhodnější produkt.

Nevýhody produktu jsou následující (ČAP, 2014a):

- zaplacené pojistné nelze odečíst od základu daně;
- při tvorbě technické rezervy nelze ovlivnit investiční strategii;
- zaměstnavatelé neposkytují příspěvky na rizikové životní pojištění – vzhledem k nesplnění podmínek pro daňovou uznatelnost těchto příspěvků.

Jelikož rizikové životní pojištění neobsahuje rezervotvornou složku, tvoří se zde rezerva odlišným způsobem v porovnání s životními pojištěními, které danou rezervotvornou složku obsahují (tzv. zprůměrované pojistné).

Díky zprůměrovanému pojistnému lze doporučit, aby byla ryze úrazová rizika (trvalé následky úrazem, denní odškodné úrazem, hospitalizace úrazem) kryta spíše prostřednictvím rizikového životního pojištění. Pokud se na trhu objeví cenově výhodnější produkt s obdobnou kvalitou, je výhodnější (vzhledem k způsobu tvorby rezervy a absenci čekací doby) původní smlouvu zrušit a založit novou (Kučera, 2016).

4.6 Připojištění k životnímu pojištění

Dle Ducháčkové (2015) je typické, že krytí základních rizik (úmrtí a dožití) bývá doplňováno o krytí dalších neživotních rizik. Autorka uvádí následující hlavní podoby připojištění:

- úrazové připojištění;
- invalidní připojištění;
- připojištění závažných onemocnění;
- nemocenské připojištění.

4.6.1 Připojištění invalidity

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění rozlišuje tři stupně invalidity, které závisí na míře poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Pro všechny stupně invalidity platí, že míra poklesu pracovní schopnosti musí být způsobena dlouhodobým nepříznivým zdravotním stavem.

Tab. 4 Stupně invalidity

stupně invalidity	
I. stupeň	pokles pracovní schopnosti nejméně o 35 %, maximálně o 49 %.
II. stupeň	pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, maximálně o 69 %.
III. stupeň (plná invalidita)	pokles pracovní schopnosti nejméně o 70 %.

Zdroj: Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zdravotní stav je posuzován lékaři okresní správy sociálního zabezpečení. Ti vydávají posudková hodnocení, které jsou zásadní pro stanovení konkrétního stupně invalidity. V posudcích se také zohledňuje pracovní adaptabilita pojištěnce (ČSSZ, 2016).

Pojišťovny za invaliditu nejčastěji považují všeobecnou plnou invaliditu (III. stupeň), v určitých případech také invaliditu II. a I. stupně, případně fyzickou či profesní invaliditu. Pojistné plnění může být vyplaceno jednorázově, v několika splátkách, ve formě doživotní renty, případně ve formě renty do vzniku nároku na starobní důchod. Jednorázové plnění si pojišťovna nemůže zpětně nárokovat. Ovšem v případě renty dochází často k přezkoumávání invalidity, respektive oprávněnosti trvání nároku. V rámci invalidního připojištění je často zahrnováno i reziduální plnění (Šídlo, 2010).

Jednotlivé pojišťovny se mohou v definici invalidity značně rozcházet. V pojistných podmínkách pojistitele je vhodné sledovat podmínky plnění, zejména slovní spojení **přiznání** nebo **nárok** na pojistné plnění. U pojištění invalidity je třeba počítat také s čekací dobou.

Pojistné plnění je u některých pojišťoven vázáno na *přiznání* určitého stupně invalidity dle státního sociálního systému. Často si pojišťovny vyhrazují právo kontroly zdravotního stavu vlastním lékařem z důvodu neoprávněných nároků. Některé pojišťovny mají vlastní, většinou přísnější, definici invalidity. Často se jedná o trvalou, plnou a nezvratnou pracovní neschopnost. Přiznání invalidity III. stupně nemusí tedy postačovat k *nároku na pojistné plnění*. V případě uplatňování vlastní definice invalidity dochází k velmi častým sporům mezi pojistitelem a pojištěnou osobou. Zahraniční statistiky dokazují, že 25-50 % žádostí o pojistná plnění z pojištění invalidity je zamítnuto jako neoprávněné (Šídlo, 2010).

4.6.2 Připojištění závažných onemocnění

Jedná se o připojištění s nejkratší historií. Pojištění většinou kryje riziko následujících onemocnění: infarkt, novotvary, selhání ledvin, operace srdce, transplantace orgánů, roztroušená skleróza, Parkinsonova a Alzheimerova nemoc apod. (Šídlo, 2010).

Je třeba upozornit na skutečnost, že pojišťovny v této oblasti uplatňují velmi přísné definice. Nárok na pojistné plnění velmi často vzniká až při těžkých stupních onemocnění. Pokud je lékařem diagnostikováno dané závažné onemocnění, nelze automaticky očekávat, že bude pojišťovnou plněno. Při uzavření pojistné smlouvy je třeba počítat také s čekací dobou (Šídlo, 2010).

Infarkt myokardu s následkem smrti pojišťovny zpravidla definují jako náhlou smrt způsobenou částí srdečního svalu, která musí být prokázána na EKG (Šídlo, 2010). Csepсарová (2017) však v osobním rozhovoru zmínila, že infarkt myokardu nemusí být na EKG vždy dobře hodnotitelný (nemusí dojít k prokázání). Pojišťovny také neplní v případě anginy pectoris nebo němého infarktu, který se podle Csepсарové (2017) objevuje například u diabetiků. By-pass věnčitých tepen musí být zpravidla dvojnásobný a vykonaný při otevřeném hrudníku. Při selhání ledvin je plněno pouze ve velmi závažných případech, respektive je vyžadována trvalá nutnost dialýzy. Totéž platí u řady dalších nemocí. Například při Parkinsonově a Alzheimerově nemoci je plněno až při těžkých následcích. Což znamená, že postižená osoba není schopna vykonávat běžnou každodenní činnost a vyžaduje neustálý dohled jiné osoby (Šídlo, 2010).

V zahraničí se uplatňuje tzv. terminal illness. Což znamená, že pojišťovna vyplatí pojistné plnění v případech, kdy je lékařem diagnostikována nemoc, na kterou se běžně umírá od šesti do dvanácti měsíců po jejím stanovení (Šídlo, 2010).

4.7 Tvorba pojistně-technické rezervy

V pojišťovnictví platí zásada ekvivalence, respektive velikost pojistného u jednotlivých subjektů je stanovena na základě velikosti rizika. V rámci životního pojištění je primárně kryto riziko úmrtí. Jedná se o riziko s relativní nahodilostí – daná událost se uskuteční vždy, nejisté je pouze kdy (Ducháčková, 2015). Pojišťovny využívají k výpočtu pojistného velmi věrohodná statistická data o vývoji úmrtnosti. Přesto lze najít mezi pojišťovnami výrazné rozdíly v ceně pojištění a rozsahu pojistné ochrany (Šídlo, 2010).

Obecně platí, že s věkem roste i pravděpodobnost úmrtí. Pokud bychom měli postupovat analogicky, znamenalo by to, že výše pojistného by kopírovala pravděpodobnost vzniku pojistné události. Zaplacené pojistné by tedy každý rok exponenciálně rostlo. Pojistník, který by byl zároveň pojištěnou osobou, by platil ve věku 50 let n -násobně vyšší pojistné v porovnání s věkem 18 let. Lze očekávat, že tento způsob placení pojistného by byl z pohledu pojistníků těžko akceptovatelný. Proto se platí pojistné pomocí jedné měsíční konstantní částky, která v čase nenarůstá (Majtanová aj. 2006).

Obr. 3 Tvorba a čerpání technické rezervy v životním pojištění
Zdroj: Zpracováno dle Ducháčkové, 2015

Pojistník platí v první části pojistného období více, než odpovídá pravděpodobnosti vzniku pojistné události. Díky tomu dochází k akumulaci finančních prostředků, ze kterých je pojišťovna povinna tvořit technické rezervy (Majtanová aj. 2006). K čerpání technických rezerv dochází v druhé části pojistného období, kdy pojistník naopak platí méně, než odpovídá pravděpodobnosti vzniku pojistné události (Ducháčková, 2015).

4.7.1 Přirozené pojistné v životním pojištění

Na obrázku č. 3 lze pozorovat, že přirozené pojistné v čase roste, a to analogicky na základě pravděpodobnosti vzniku pojistné události. Výše přirozeného pojistného tedy kopíruje pojistné riziko. Konkrétně se dané pojistné uplatňuje u rizikové složky pojistného, protože právě ta souvisí s ochranou rizik (vyjma rizika dožití). Podle Ducháčkové (2015) se přirozené pojistné zpravidla uplatňuje v životních pojištění, které obsahují rezervotvornou složku.

V první části pojistného období pojistník zaplatí více, než odpovídá nákladům na rizikovou složku a správním nákladům. Zbylá část pojistného je alokována do rezervotvorné složky, kde je určena ke zhodnocení a tvoří rezervy pojistníka, které jsou v druhé části pojistného období využity ke krytí deficitu mezi zaplaceným pojistným a rostoucí pojistná rizika. Díky tomu se v průběhu pojistné doby mění i alokace pojistného, respektive alokační poměr mezi rezervotvornou a rizikovou složkou (Daňhel, 2005).

V případě uplatnění přirozeného pojistného v životním pojištění se rezerva tvoří v rezervotvorné složce pojistného. Díky tomu může pojistník do určité míry ovlivnit danou rezervu (záleží na podmínkách produktu) a při předčasném ukončení pojistné smlouvy dosáhnout na část rezerv pojistného v rámci tzv. odbytného (Majtanová, 2006).

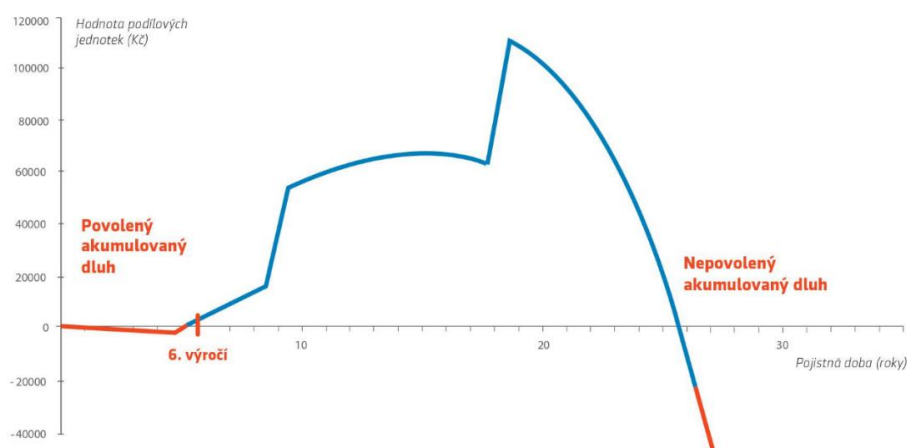
Přirozené pojistné se například uplatňuje v investičním životním pojištění, kde je nositelem investičního rizika pojistník (Ducháčková, 2015). Ten rozhoduje o

způsobu investice. Rezerva může dosáhnout na vyšší potencionální výnos. Současně však může rezerva nabýt i záporného zhodnocení. S ohledem na daná specifika produktu je podle Vávrové (2014) nutné, aby shromážděné finanční prostředky tohoto pojištění byly evidovány odděleně od ostatních druhů životních pojištění. Vávrová (2014) také konstatuje, že tato technická rezerva tvoří oddělenou položku ve struktuře pasiv. To dokazuje i Česká národní banka (2016). Podle ní v roce 2015 čistá výše technických rezerv životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, tvořila na celkových pasivech tuzemských pojišťoven 15,3% podíl.

4.7.2 Akumulovaný dluh

Jedná se o stav, kdy hodnota individuálního účtu klienta nepostačuje k úhradě poplatků a rizikové složky pojistného. I přes tuto situaci je hodnota individuálního účtu klienta ponížena o veškeré náklady související s pojistnou smlouvou (rizikové pojistné + poplatky). V takovém případě se hodnota účtu dostává do záporné hodnoty a vzniká akumulovaný dluh. Daná situace běžně nastává i v případech, kdy pojistník řádně platí předepsané pojistné. Často se tak děje v prvních letech, kdy je hodnota podílových jednotek na nízké úrovni (Česká podnikatelská pojišťovna, 2016a). Je to dáno například krátkým trváním pojistné doby, úhradou počátečních nákladů a kolísáním kapitálových trhů. Akumulovaný dluh je typický zejména pro investiční životní pojištění, kde může negativně ovlivňovat výši pojistného plnění (Aegon, 2017).

Vývoj hodnoty podílových jednotek během pojistné doby

Obr. 4 Vývoj hodnoty podílových jednotek během pojistné doby včetně akumulovaného dluhu
Zdroj: Aegon, 2017

Pojišťovna Aegon rozlišuje tzv. povolený a nepovolený akumulovaný dluh. Pojistitel v dané situaci předpokládá vznik akumulovaného dluhu a je ochoten danou situaci po určitou dobu a v určité části pojistné doby tolerovat. U pojišťovny Aegon se považuje akumulovaný dluh za povolený, když dojde k úhradě dluhu do 6. výročí vzniku pojistné smlouvy nebo do 3 let od změny výše běžného pojistného za podmínky, že změna nastala po 4. výročí vzniku dané smlouvy (Aegon, 2017).

Obecně platí, že pojišťovny jsou ochotny v prvních letech pojistného období tolerovat akumulovaný dluh. Vycházejí ze skutečnosti, že v první části dochází k akumulaci finančních prostředků, které jsou zhodnocovány a poté použity v druhé části na krytí rostoucích nákladů na rizikovou složku. Pokud tedy rezerva nebude dostatečně zhodnocena, v druhé části pojistného období vznikne akumulovaný dluh. Na základě této skutečnosti lze předpokládat, že akumulovaný dluh v první části pojistného období lze snížit prostřednictvím běžného pojistného, kdy se pojistné, které nebylo spotřebováno na rizikovou složku a poplatky, použije ke snížení akumulovaného dluhu na úkor rezervotvorné složky. Ve druhé části pojistného období nelze obdobný způsob použít díky rostoucím nákladům na rizikovou složku pojistného.

Kooperativa (2016b), NN Životní pojišťovna (2016), Česká podnikatelská pojišťovna (2016a) a Aegon (2017) praktikují obdobný postup ke snížení akumulovaného dluhu. Česká podnikatelská pojišťovna (2016a) využije běžné i mimořádné pojistné. Ostatní výše uvedené pojišťovny nejprve nespotřebovanou část pojistného alokují do rezervotvorné složky, respektive nakoupí podílové jednotky. Poté jsou podílové jednotky použity k úhradě akumulovaného dluhu.

Akumulovaný dluh, jenž nevznikl v prvních letech pojištění, nejčastěji nastává v důsledku významných změn. Konkrétně se jedná o (Aegon, 2017):

- neplacení pojistného;
- významný pokles hodnoty podílových jednotek;
- mimořádný výběr části rezervy na žádost pojistníka.

Pokud se hodnota individuálního účtu klienta dostane po n-tém roce výročí pojistné smlouvy do akumulovaného dluhu, vyhrazují si výše uvedené pojišťovny zánik pojistné smlouvy. Jedná se však o krajní řešení dané situace. Zpravidla je pojistník písemně upozorněn na tuto skutečnost a současně je vyzván k navýšení individuálního účtu klienta nebo je mu navrženo vhodné řešení. Akumulovaný dluh má zpravidla i maximální dobu trvání, která je většinou specifikována v přehledu poplatků (Kooperativa, 2016b), (NN Životní pojišťovna, 2016), (Aegon, 2017), (Česká podnikatelská pojišťovna, 2016a).

Například životní pojišťovna NN (2016) pouze písemně upozorní pojistníka, a to u smluv v délce trvání alespoň 3 roky. Avšak u smluv v délce trvání alespoň 4 roky zašle pojistníkovi písemné upozornění včetně lhůty pro vyřešení, která se stanovuje individuálně. Nesmí být kratší než 14 dní a současně delší než 3 měsíce ode dne doručení písemného upozornění (NN Životní pojišťovna, 2016).

Pojišťovna Aegon (2017, s. 2) navrhuje v případě akumulovaného dluhu, jenž nevznikl v prvních letech pojištění, následující řešení:

- *zaplacení mimořádného pojistného,*
- *snížení pojistných částek,*
- *odebrání vybraných připojištění,*
- *zánik pojistné smlouvy.*

U ostatních pojišťoven lze využít totožné řešení za podmínky, že danou změnu parametrů lze uskutečnit. Pokud si pojistník přeje zachovat stejnou úroveň pojistné ochrany, je možným řešením zaplacení mimořádného pojistného, zvýšení běžného pojistného nebo zánik smlouvy a následné založení smlouvy nové (především v případech, kdy je akumulovaný dluh v hluboké ztrátě). V případě nové smlouvy je však potřeba zohlednit počáteční náklady a čekací doby. Pojišťovny zpravidla po pojistníkovi nevymáhají zápornou hodnotu individuálního účtu (Kooperaiva, 2016b), (NN Životní pojišťovna, 2016), (Aegon, 2017), (Česká podnikatelská pojišťovna, 2016a). V minulosti pojišťovny vedly s pojistníkem soudní spory o akumulovaný dluh, avšak neúspěšně.

4.7.3 Zprůměrované pojistné v životním pojištění

Zásadní změna v porovnání s přirozeným pojistným spočívá v tom, že zprůměrované pojistné nekopíruje pojistné riziko. Jelikož s rostoucím věkem roste i pojistné riziko úmrtí, pojišťovna vypočítá průměr pojistného rizika za celou předpokládanou dobu existence pojistné smlouvy a na základě toho stanoví konstantní pojistné na rizikovou složku pojistného. Opět tedy dochází k předplácení pojistného rizika a k tvoření technické rezervy (Majtanová aj. 2006).

Zprůměrované pojistné se zpravidla uplatňuje v rizikových životních pojištěních, které postrádají rezervotvornou složku. Díky tomu se zaplacené pojistné spotřebuje pouze na rizikovou složku pojistného a případné další poplatky (Janda, 2011). V první části pojistné doby je cenová hladina rizikové složky vyšší, než odpovídá pojistnému riziku. V druhé části je naopak cenová hladina nižší, než by odpovídalo pojistnému riziku. To dokazuje i obrázek č. Obr. 3.

Nelze očekávat, že případné prostředky, které nebyly spotřebovány na krytí pojistných rizik (například vlivem zhodnocení), budou vyplaceny. V případě zprůměrovaného pojistného v životním pojištění si rezervu tvoří pojišťovna samostatně, bez vlivu pojistníka a bez nároku na výplatu části rezerv pojistného při předčasném ukončení pojistné smlouvy. V takovém okamžiku lze očekávat, že zaplacené brutto pojistné bude nižší při uplatnění přirozeného pojistného než při uplatnění zprůměrovaného pojistného (Kučera, 2016).

4.8 Nákladová struktura investičního životního pojištění

Ducháčková (2015) se domnívá, že čím více pojišťovna přihlíží k individualizaci pojistného, respektive k individuálním podmínkám pojistníka a jeho rizikovosti, tím se kalkulace pojistného stává složitější a nákladnější. Složitost kalkulace pojistného se sice promítá do ceny pojištění, avšak snižuje solidaritu účastníků v pojistném kmeni.

Ducháčková (2015, s. 66) dále uvádí následující diferencující faktory, které mají vliv na výši pojistného:

- *věk pojištěného,*
- *délka pojistné doby,*

- *zdravotní stav pojištěného,*
- *životní styl pojištěného apod.*

Cipra (2015) uvádí, že dříve bylo pohlaví pojištěného jedno z klíčových faktorů při kalkulaci pojistného. To se ovšem změnilo s antidiskriminační směrnicí EU, která v podstatě zakazuje dané rozlišování pohlaví v životním pojištění.

Tento krok EU zvýšil solidaritu účastníků životního pojištění. Mužům tedy celkové náklady klesly. Ženám naopak náklady vzrostly.

Tab. 5 Struktura ceny životního pojištění

brutto pojistné			
netto pojistné		správní náklady	kalkulovaný zisk
rezervotvorná složka	riziková složka		

Zdroj: Ducháčková, 2015

Brutto pojistné (tarif pojistného) se skládá z netto pojistného, správních nákladů a kalkulovaného zisku. Netto pojistné (ryzí pojistné) kryje výdaje na rizikovou složku (výdaje pojišťovny na pojištění plnění) a rezervotvornou složku. Netto pojistné má zásadní vliv na velikost brutto pojistného. Je to způsobeno tím, že se tato složka pojistného odvíjí od pojistného rizika. Pojišťovny vychází při kalkulaci netto pojistného ze statistických údajů (Daňhel, 2005).

4.8.1 Struktura poplatků

Syrový a Tyl (2011) se domnívají, že investiční životní pojištění je charakteristické nepřehlednou a složitou poplatkovou strukturou.

Ducháčková (2015) uvádí, že k pravidelným poplatkům patří:

- *správní poplatky určené na administrativní náklady – účtují se po celou dobu existence pojistné smlouvy;*
- *inkasní poplatky – účtují se z každé platby pojistného;*
- *rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou podílových jednotek (bid/offer spread);*
- *poplatky určené na úhradu počátečních nákladů (u některých produktů mohou dosahovat i 200 % ročního pojistného).*

Ducháčková (2015) doplňuje, že s produktem jsou spojeny další poplatky, konkrétně se jedná o poplatky:

- *za zrušení pojistné smlouvy;*
- *za změny v pojistných smlouvách;*
- *za mimořádný výběr podílových jednotek – zpravidla je určitý počet mimořádných výběrů zdarma.*

Podle Syrového a Tyla (2011) pojistník v případě předčasného zrušení pojistné smlouvy po dvou letech nedostane zpravidla žádné nebo zanedbatelné odbytné. Podle Autorů je to způsobeno počátečními náklady, respektive náklady na uzavření smlouvy a provize. Ducháčková (2015) konstatuje, že investiční životní pojištění je vhodné pouze z dlouhodobého hlediska a nesprávný přístup (především s ohledem na dlouhodobý charakter produktu) je ukončení pojistné smlouvy po krátké době trvání.

4.8.2 Počáteční náklady

Podle Institutu finanční gramotnosti (2015) existují následující varianty počátečních poplatků:

- alokační procento, počáteční poplatek, uzavírací poplatek apod. – pojišťovna v prvních letech pojistné doby odvede náklady přímo ze zaplaceného pojistného na úkor investice;
- počáteční jednotky – pojišťovna v prvních letech pojistné doby nakoupí ze zaplaceného běžného pojistného podílové jednotky, které jsou určeny pouze na úhradu počátečních nákladů;
- fixní hodnota poplatku.

Z výše uvedených možností je nejméně průhledná varianta s počátečními jednotkami. Některé státy dokonce zakázaly použití této varianty. V jiných státech pojišťovny raději ustoupily od tohoto neprůhledného systému, a to díky tlaku spotřebitelských organizací. Je to dáno tím, že spotřebitel může nabýt klamavého dojmu ve smyslu, že k úhradě počátečních nákladů dochází v průběhu pojistné doby. K akumulaci počátečních jednotek dochází v prvních letech pojistné doby a pojistník nemůže s nimi manipulovat. Pojišťovna pak každý rok strhne určitou část počátečních jednotek. Ve skutečnosti však dojde k úhradě počátečních nákladů na počátku pojištění a pojišťovna předstírá, že na individuálním účtu klienta eviduje dané prostředky. Tato skutečnost se projeví zejména při předčasném zrušení pojistné smlouvy. Odbytné je pak spočteno na základě reálné hodnoty fiktivní hodnoty fondu (Institut finanční gramotnosti, 2015).

Podstatnou část počátečních nákladů tvoří zprostředkovatelská provize, která se mimo jiné odvíjí i od pojistné doby. Čím delší je pojistná doba, tím je provize vyšší. Aby pojišťovací zprostředkovatel dosáhl na nejvyšší stupeň provize, je nutné zprostředkovat pojistnou smlouvu, která byla uzavřena na minimálně 20–30 let. Lze tedy konstatovat, že čím nižší je potřebná pojistná doba pro získání nejvyššího stupně zprostředkovatelské provize, tím bude zpravidla počáteční náklad vyšší (Kučera, 2017).

4.8.3 Daňové zvýhodnění

Pro klienty soukromého životního pojištění je z hlediska daní podstatný zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dle Syrového a Tyla (2014) jsou daňové úlevy jedním z hlavních argumentů, proč je životní pojištění v České republice poměrně

oblíbené. Z toho těží zejména zprostředkovatelé a pojišťovny. Podle Vostatky (2016) pojistníci na konci roku 2012 využívali daňové zvýhodnění u zhruba 1,5 milionu smluv z celkového počtu 3,5 milionu smluv.

Pojistník si může snížit základ daně o zaplacené pojistné na soukromém životním pojištění, a to až o 24 000 Kč ročně. Suma je maximální pro všechny smlouvy pojistníka dohromady. Pokud si tedy pojistník přeje dosáhnout na maximální zvýhodnění, musí měsíční pojistné činit minimálně 2 000 Kč (za předpokladu, že jsou splněny podmínky). Do částky se zahrnuje pouze pojistné zaplacené klientem. Pokud je pojištěná osoba zaměstnaná a zaměstnavatel přispívá zaměstnanci na životní pojištění nebo na doplňkové penzijní spoření, jsou dané příspěvky pro zaměstnance osvobozeny od daně z příjmu až do maximální výše 50 000 Kč. Zaměstnanec a zaměstnavatel z příspěvku neplatí sociální a zdravotní pojištění (Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů). Novela zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, která vešla v účinnost 1. 1. 2017, zvýšila výše uvedené částky. Konkrétně z 12 000 Kč na 24 000 Kč a z 30 000 Kč na 50 000 Kč. Stát se tímto krokem snaží zvýšit motivaci pro založení životního pojištění nebo pro zvýšení pojistného.

Pokud si klient přeje využít daňové zvýhodnění, musí splňovat následující kritéria (zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů):

- výplata plnění je sjednána až po 5 letech od uzavření smlouvy;
- k výplatě plnění může dojít nejdříve v 60 letech klienta;
- pokud je smlouva sjednaná pro případ dožití s pevnou pojistnou částku, musí být sjednaná pojistná částka v minimální výši (konkrétní výše závisí na pojistné době);
- pojištění obsahuje spořicí složku, respektive kryje riziko dožití, riziko úmrtí nebo dožití, případně se jedná o důchodové pojištění;
- pojistník uzavřel pojistnou smlouvu s pojišťovnou, která provozuje pojišťovací činnost na území ČR, EU nebo EHP;
- právo na pojistné plnění nemá zaměstnavatel, který na danou pojistnou smlouvu přispívá;
- v průběhu pojistné doby nedojde k mimořádnému výběru nebo k výplatě příjmu, jenž není pojistným plněním;
- pojistník je současně pojištěnou osobou.

Před rokem 2015 obsahovala daňová legislativa podstatné nepřesnosti. Docházelo ke zneužívání daňového zvýhodnění. Vostatek (2016) uvádí, že někteří zaměstnavatelé vypláceli část mzdy prostřednictvím soukromého životního pojištění z důvodu osvobození dané částky od plateb na sociální a zdravotní pojištění. Šídlo (2010) také souhlasí s původní nepřesností dané legislativy a poukazuje na jiný příklad – klient převedl kapitálovou hodnotu původní smlouvy na smlouvu novou formou mimořádného pojistného. I když bylo v minulosti na mimořádné pojistné uplatněno daňové zvýhodnění, klient si mohl snížit základ daně na nové smlouvě prostřednictvím daného mimořádného pojistného. Klient tedy měl mož-

nost stejné peněžní prostředky odečíst od základu daně několikrát ročně, a to zcela legálně.

4.9 Ukazatele nákladovosti

V případě životního pojištění je hlavním problémem ukazatelů nákladovosti jejich objektivita. Některé ukazatele nákladovosti nezohledňují specifika pojistného sektoru, respektive se zaměřují pouze na nákladovost konkrétní složky pojistného (Dlouhá, 2014).

4.9.1 Ukazatel TER

Ukazatel TER (Total Expense Ratio) sleduje celkovou provozní nákladovost fondu za zohledněné období (nejčastěji účetní rok). Ukazatel vyhodnocuje procentuální poměr celkových provozních nákladů fondu k průměrné hodnotě majetku fondu za předchozí zohledněné období (Česká spořitelna, nedatováno).

Daný ukazatel například zahrnuje (commission recommendation EU No 384/2004):

- administrativní náklady;
- poplatky depozitáři;
- manažerské poplatky;
- poplatek za výkonnost;
- poplatek za audit;
- poplatek za právní služby;
- registrační, regulační a podobné náklady.

Ukazatel TER například nezahrnuje (commission recommendation EU No 384/2004):

- poplatky, jež souvisí s placením daní;
- vstupní a výstupní provize nebo jiné poplatky placené přímo ze strany investora.

Fondy mají povinnost zveřejňovat dokument s názvem *sdělení klíčových informací*¹. Podle aktuální legislativy lze v daném dokumentu vyhledat ukazatel nákladovosti *ongoing charges*. Jedná se o ukazatel, který je velmi podobný ukazateli TER. Ukazatel *ongoing charges* oproti ukazateli TER pouze vylučuje z výpočtu případný poplatek za výkonnost, který se musí uvádět samostatně. Platí tedy: Ukazatel nákladovosti TER = *ongoing charges* + poplatek za výkonnost (nařízení komise EU č. 583/2010).

¹ V angličtině se používá pojem „*The key investor information document*“, zkráceně KIID.

Zpravidla platí, že čím více je fond rizikovější, tím je TER ukazatel vyšší. U akciových fondů se ukazatel TER pohybuje většinou v rozmezí od 1 % do 2,5 %. U dluhopisových fondů v rozmezí od 0,5 % do 1,5 % (Kuchta, 2006).

Vzorec pro výpočet TER je následující (Bodie, Kane a Marcus, 2008):

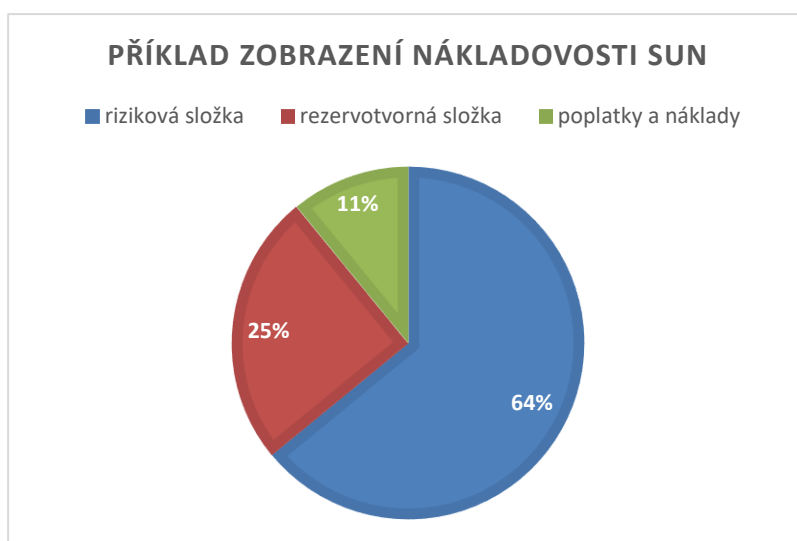
$$\text{Total Expense Ratio (TER)} = \frac{\text{celkové provozní náklady fondu}}{\text{průměrná hodnota majetku fondu}} * 100$$

Celkové provozní náklady fondu jsou udávány za účetní období, kterým je zpravidla účetní rok. Ve jmenovateli je uvažováno s průměrnou měsíční hodnotou (Bodie, Kane a Marcus, 2008).

4.9.2 Ukazatel SUN

Jedná se o poměrně nový standardizovaný ukazatel nákladovosti, jenž byl vyvinut Českou asociací pojišťoven. Ukazatel vyhodnocuje jednotlivé nákladové složky z přijatého pojistného. Daný ukazatel pojistníka informuje o tom, kolik procent zaplaceného pojistného za celou pojistnou dobu je použito na (ČAP, 2014b):

- rizikovou složku;
- rezervotvornou složku;
- poplatky a náklady pojistitele.

Obr. 5 Příklad zobrazení nákladovosti SUN
Zdroj: ČAP, 2014b

Díky zohlednění jednotlivých nákladových složek je minimalizován prostor pro jeho umělé vylepšování (například redistribucí jednotlivých složek pojistného). Z důvodu minimalizování nekorektnosti ukazatele je vždy uvažováno se zhodnocením 0 %. Ukazatel umožňuje pojistníkovi objektivní srovnání daného produktu formou zjednodušeného náhledu. (ČAP, 2014b).

Je potřeba upozornit na skutečnost, že v poplatcích a nákladech nejsou zahrnuty mimořádné poplatky (často za jednorázové úkony – například změna parametrů v pojistné smlouvě) a také poplatky, jež souvisí se správou investičních fondů. V dané nákladové složce jsou naopak zahrnuty správní poplatky a administrativní, počáteční a likvidační náklady (Kooprativa, 2015a).

Ukazatel SUN nezahrnuje náklady fondů zejména z těchto důvodů (Podávka, 2014):

- Nákladovost fondů se v čase mění;
- V průběhu pojistné doby lze fondy měnit.

4.10 Novela zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí

Zákon č. 295/2016 Sb. ze dne 24. 8. 2016, který vešel v účinnost 1. 12. 2016 podstatně mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí. Novela zákona určuje nová pravidla pro rozložení odměny a výpočet odkupného u životních pojištění.

V případě, že dojde k zániku pojistné smlouvy v prvních 5 letech trvání pojištění z jiného důvodu než v důsledku pojistné události, náleží pojišťovacímu zprostředkovateli nejvýše poměrná část ze sjednané odměny, která se odvíjí od doby trvání pojištění. Pojišťovací zprostředkovatel může získat danou odměnu i zálohově (například jednorázová odměna po uzavření pojistné smlouvy), avšak v případě předčasného zrušení pojistné smlouvy musí určitou část dané zálohy vrátit. Pokud je sjednaná pojistná doba 5 a více let, určí se daná poměrná část podle následujícího vztahu (zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí):

$$\text{Poměrná část sjednané odměny} = \frac{\text{Každý započatý měsíc doby trvání pojištění}}{60 \text{ měsíců}}$$

Pokud je sjednaná pojistná doba kratší než 5 let, hodnota jmenovatele bude odpovídat počtu měsíců sjednané pojistné doby (zákon č. 38/2004 Sb.).

Obdobný postup platí také u pravidla při výpočtu odkupného, kde pojistitel v prvních 5 letech trvání pojištění může pojistníkovi odečíst za každý započatý měsíc trvání daného pojištění maximálně jednu šedesátinu z celkových pořizovacích nákladů. Pokud je sjednaná pojistná doba kratší než 5 let, bude se maximální měsíční odčitatelná částka odvíjet od podílu celkových nákladů pojistitele a počtu měsíců sjednané pojistné doby (zákon č. 38/2004 Sb.).

Pravidla pro rozložení odměny se netýkají pojistných smluv životních pojištění, jestliže (zákon č. 38/2004 Sb.):

- je sjednáno jednorázové pojistné, nebo
- je sjednána odměna pojišťovacího zprostředkovatele v rovnoměrné roční výši po celou dobu trvání pojištění.

Změna pravidel platí pro všechny druhy životních pojištění včetně čistě rizikových a má za cíl potlačit nekalé praktiky některých neseriózních pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří nutili pojistníky k předčasnému ukončení pojistné smlouvy a následně k založení smlouvy nové. Pojišťovacímu zprostředkovateli pak náležela odměna z nově uzavřené pojistné smlouvy a pojistník musel opětovně uhradit pořízovací náklady. Díky rozložení odměny do 5 let se staly dané nekalé praktiky pro neseriózní pojišťovací zprostředkovatele méně výhodné (Mašek, 2016).

5 Praktická část

5.1 Modelace klienta

Následující modelace klienta představuje reprezentativní vzorek. Průměrná hrubá mzda za rok 2016 činila 27 589 Kč (ČSÚ, 2017). Průměrná domácnost utratí cca 80 % rodinného rozpočtu na nezbytné výdaje (Jak ovládnout své peníze, 2013). Podle Českého statistického úřadu (2013) připadá na jednu úplnou rodinu s dětmi průměrně 1-2 závislých dětí. Ministerstvo financí ČR (2016) uvádí, že v každé domácnosti je vhodné mít volné finanční prostředky alespoň ve výši 3 (ideálně 6) měsíčních příjmů. Ministerstvo financí ČR dále uvádí, že 48 % domácností má krátkodobou rezervu, která pokryje životní náklady v případě ztráty hlavního příjmu po dobu alespoň 3 měsíce.

Muž ve věku 30 let si přeje uzavřít životní pojištění, protože je hlavním živitelem rodiny a chce zabezpečit rodinu proti nepříznivým životním událostem. Muž pracuje jako administrativní pracovník, neprovozuje žádný rizikový sport a je nekuřák. Hrubá mzda muže činí 28 000 Kč. Čistá mzda = 21 350 Kč. Muž má manželku ve věku 31 let, která také pracuje jako administrativní pracovnice. Povinné a nezbytné výdaje tvoří 80 % celkového rodinného rozpočtu. Zbýlých 20 % je určeno na neočekávané výdaje, kulturu, dovolenou a také na úložku do stavebního spoření.

Pár má dítě ve věku 4 let. Rodina bydlí ve dvougeneračním domě spolu s rodiči od muže. Rodiče mají vlastnické právo k dané nemovitosti. Muž i žena nemají žádné finanční závazky a dluhy. Rodina také uvažuje o dalším dítěti. Muž má na stavebním spoření uloženo 150 000 Kč a na běžném účtu 50 000 Kč.

5.2 Nastavení pojistné ochrany

Jelikož je klient hlavním živitelem rodiny, lze doporučit, aby byl pojištěn proti zvláště nepříznivým životním událostem. Dané události představují pro domácnost výrazné finanční riziko, při kterých dochází ke ztrátě či výraznému snížení příjmu (Šídlo, 2010). Podle Šídla se jedná o následující rizika:

- riziko úmrtí;
- riziko invalidity 2. a 3 stupně.

V případě rizika invalidity lze doporučit lineárně klesající pojistnou částku, protože suma potřebná k zajištění se v čase snižuje (Šídlo, 2010).

Vzhledem k dostatečné výši rezerv lze vynechat pojištění pro případ krátkodobých zdravotních problémů. To znamená pojištění pracovní neschopnosti, denní odškodnění úrazem a hospitalizace. Aktuální výše rezerv pokryje propad příjmů v případě krátkodobých zdravotních komplikací po dobu 1 roku. Současně lze vynechat pojištění závažných onemocnění, protože z pohledu pojistných podmínek je

většina těchto onemocnění natolik závažná, že končí smrtí nebo některým ze stupňů invalidity.

Pojistná doba bude nastavena do věku 60 let, protože:

- lze předpokládat, že v daném věku bude potřeba zajištění nízká a hodnota vlastního majetku a rezerv pokryje případný propad příjmů;
- výše parametru splňuje podmínku pro daňovou uznatelnost zaplaceného pojistného.

5.3 Stanovení pojistných částek

V současné době neexistuje jednoznačný postup při výpočtu pojistných částek. Obecně platí, že pojistná částka by měla pokrýt reálný propad příjmů během potřebné doby zajištění.

5.3.1 Výpočet pojistné částky pro riziko úmrtí

Při výpočtu lze postupovat následovně (Širůček, 2016):

$$P\check{C}_{\text{úmrtí}} = (\text{čistá mzda} - \text{sirotčí důchod}) * \text{počet měsíců v roce} * 5 \text{ let} * \\ \text{procento povinných a nezbytných výdajů rodinného rozpočtu} + \text{finanční cíle} + \\ + \text{závazky} - \text{rezervy}$$

V tomto případě se za finanční cíle považuje zaopatření studia dítěte, které se odvíjí se od aktuálního věku dítěte a od věku, kdy se předpokládá, že dítě začne být výdělečně činné a plně se osamostatní. Lze předpokládat, že měsíční náklady na studium dítěte činí 4 000 Kč a k ukončení studia dojde ve věku 24 let. Výpočet finančního cíle je tedy následující: $20 * 12 * 4000 = 960\,000$ Kč. Jelikož se jedná o pravidelně vyplácenou rentu během dlouhého časového období, lze kalkulovat s tím, že v případě pojistné události bude daná pojistná částka převedena do podílového fondu, kde bude zhodnocena a z něž bude vyplácena daná renta. Tímto krokem bude zajištěna potřebná finanční disciplína při čerpání finančních prostředků a rovněž se tím sníží kalkulovaná pojistná částka a výsledná cena pojištění. V dlouhém časovém horizontu lze průměrně dosáhnout na 2,5% roční reálný výnos. Při 2,5% průměrném ročním reálném výnosu se sníží potřebná pojistná částka na cca 755 000 Kč.

Pojištění kryje ztrátu příjmu hlavního živitele rodiny po dobu 5 let. Vzhledem k průběžně měnící se legislativě a podmínek na nárok důchodů, je sirotčí důchod zohledněn pouze po omezenou dobu. Dle aktuální legislativy by dítě mělo nárok na sirotčí důchod ve výši 6 504 Kč. Vdovský důchod zohledněn není, protože dle aktuálních podmínek by manželka dosáhla na trvalý vdovský důchod nejdříve ve věku cca 60 let. Za rezervy se považuje úložka na stavebním spoření.

Dosazení údajů do vzorce:

$$P\check{C}_{\text{úmrtí}} = (21\,350 - 6\,504) * 12 * 5 * 0,8 + 755\,000 - 150\,000 \doteq 1\,300\,000$$

Pojistná částka pro riziko úmrtí by měla být minimálně ve výši 1 300 000 Kč.

5.3.2 Výpočet pojistné částky pro riziko invalidity

Při výpočtu lze postupovat následovně (Širůček, 2016):

$$P\check{C}_{\text{invalidita}} = (\text{čistá mzda} - \text{invalidní důchod}) * \text{počet měsíců v roce} * \\ \text{pojistná doba} * \text{procento povinných a nezbytných výdajů rozpočtu rodiny} + \\ + \text{jednorázové výdaje} + \text{finanční cíle} + \text{závazky} - \text{rezervy}$$

Potenciální invalidní důchod muže ve 3. stupni invalidity činí 12 434 Kč. Pojistná doba pojištění je 30 let. Jelikož je invalidita spojena s vyššími životními náklady (například náklad na péči ošetřovatele), je vhodné u rizika invalidity zvýšit procento povinných a nezbytných výdajů rodinného rozpočtu. V následující kalkulaci je uvažováno s 10% zvýšením na celkových 90 %.

Invalidita je také spojena s počátečními jednorázovými náklady (například částečná úprava bydlení). V níže uvedeném výpočtu je uvažováno s tím, že finanční prostředky na stavebním spoření budou použity na jednorázové výdaje spojené s invaliditou.

Kalkulace finančního cíle v podobě zabezpečení studia nezaopatřeného dítěte zůstává stejná jako u rizika úmrtí. Pojistná částka bude zhodnocena v podílovém fondu s průměrným reálným výnosem 2,5 %, z něž bude vyplácena renta. Ve výpočtu bude tedy uvažováno s částkou 755 000 Kč.

Dosazení údajů do vzorce vyjma finančního cíle:

$$P\check{C}_{\text{invalidita}} - \text{částečný výpočet} = (21\,350 - 12\,434) * 12 * 30 * 0,9 \doteq 2\,900\,000$$

Jelikož se opět předpokládá, že pojistná částka bude čerpána ve formě pravidelné renty, lze opět kalkulovat s tím, že v případě pojistné události bude daná pojistná částka převedena do podílového fondu, kde bude zhodnocena a z něž bude vyplácena daná renta. Tento krok přispěje k zvýšení finanční disciplíny a současně k snížení kalkulované pojistné částky a výsledné ceny pojištění. Pokud bude uvažováno s průměrným 2,5% reálným ročním výnosem, je potřebná pojistná částka (vyjma finančního cíle) ve výši cca 2 040 000 Kč.

Konečná pojistná částka pro riziko invalidity včetně finančního cíle je následující:

$$P\check{C}_{\text{invalidita}} = 2\,040\,000 + 755\,000 \doteq 2\,800\,000$$

Dle výpočtu má být minimální pojistná částka pro riziko invalidity ve výši 2 800 000 Kč s tím, že pojistná částka bude rozdělena do dvou podílových fondů.

Pojistná částka pro invaliditu 2. a 3. stupně bude ve stejné výši. Invalidní důchod 2. stupně dosahuje cca 60 % invalidního důchodu 3. stupně. Avšak nižší stu-

peň invalidity je spojen s nižším poklesem pracovní schopnosti. Proto lze předpokládat, že pojištěná osoba bude schopna k výdělečné činnosti ve snížené míře (například ve formě částečného úvazku).

5.4 Parametry pro vyhodnocení vybraných produktů životního pojištění

Parametry pro optimalizaci vybraných produktů životního pojištění jsou následující:

- věk pojištěné osoby = 30 let;
- povolání pojištěné osoby = administrativní pracovník;
- pojištěný neprovozuje rizikové sporty;
- pojistná doba = 30 let;
- minimální pojistná částka pro riziko smrti = 1 300 000 Kč – konstantní pojistná částka, úmrtí z jakékoliv příčiny;
- minimální pojistná částka pro riziko invalidity = 2 800 000 Kč – lineárně klesající pojistná částka, invalidita z jakékoliv příčiny.

V rámci produktů investičního životního pojištění bude uvažováno s průměrným reálným výnosem 0 %, 3 % a 5 % p.a.

Při daném dlouhodobém investičním horizontu (30 let) je reálně dosažitelné, aby bylo rezervotvorné pojistné zhodnoceno v průměru o 3 % p.a. Jelikož je vývoj na světových trzích obtížně předvídatelný, bude také uvažováno s vyšším zhodnocením (5 % p.a.) a s nulovým zhodnocením.

5.4.1 Vybrané pojišťovny a produkty

Tab. 6 Vybrané pojišťovny a produkty IŽP

pojišťovna	název produktu	pojistná částka (Kč)		rozsah plnění invalidity (stupně)	běžné pojistné celkem (Kč)
		úmrť	invalidita lineárně klesající PČ		
AXA	Partners MAX	1 305 000	2 800 000	II., III. a IV. ²	1 524
ČPP	Maximum evolution plus	1 305 000	2 800 000	II. a III.	819
Generali	Swing	1 300 000	2 800 000	II. a III.	955
Kooperativa	Perspektiva	1 300 000	2 800 000	II., III. a IV. ³	1 062
Uniqa	Logika 2017	1 300 000	2 800 000	II. a III.	706

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Všechny produkty investičního životního pojištění jsou nastaveny s totožnými vstupními parametry vyjma produktů Maximum evolution plus České podnikatelské pojišťovny a Partners MAX pojišťovny AXA. Pojistná částka pro riziko úmrť je u těchto produktů vyšší o 5 000 Kč, protože nebylo možné nastavit danou vstupní pojistnou částku (1 300 000 Kč). Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi nízké navýšení pojistné částky, je dané zvýšení zanedbatelné.

² V případě 2. stupně je plněno 50 % pojistné částky. V případě 4. stupně je plněno 200 % pojistné částky. Poslední stupeň invalidity je vázaný na příspěvek na péči (3. a 4. stupeň závislosti).

³ V případě 2. a 3. stupně je plněno 100 % pojistné částky. V případě 4. stupně je plněno 200 % pojistné částky a podmínkou pro uznání je snížená soběstačnost (příspěvek na péči – 3. a 4. stupeň závislosti).

Tab. 7 Vybrané pojišťovny a produkty RŽP

pojišťovna	název produktu	pojistná částka (Kč)		rozsah plnění invalidity (stupně)	běžné pojistné celkem (Kč)
		úmrť	invalidita lineárně klesající PČ		
AXA	Symfonie 2017	1 350 000	2 800 000	II. a III.	1 289
Generali	Swing	1 300 000	2 800 000	II. a III.	909
Kooperativa	Na přání	1 300 000	2 800 000	II., III. a IV. ⁴	1 027
Uniqa	Logika 2017	1 300 000	2 800 000	II. a III.	692

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

V rámci rizikových životních pojištění nelze nastavit stanovený vstupní parametr pro riziko úmrť v produktu Symfonie 2017 pojišťovny AXA. Zde je pojistná částka zvýšená o 50 000 Kč.

Současný trend pojišťoven je takový, že čím dál častěji nabízejí totožný produkt jak ve variantě investičního životního pojištění, tak i ve variantě rizikového životního pojištění. Příkladem je pojišťovna Generali s produktem Swing a pojišťovna Uniqa s produktem Logika 2017. Dané produkty mají identické pojistné podmínky.

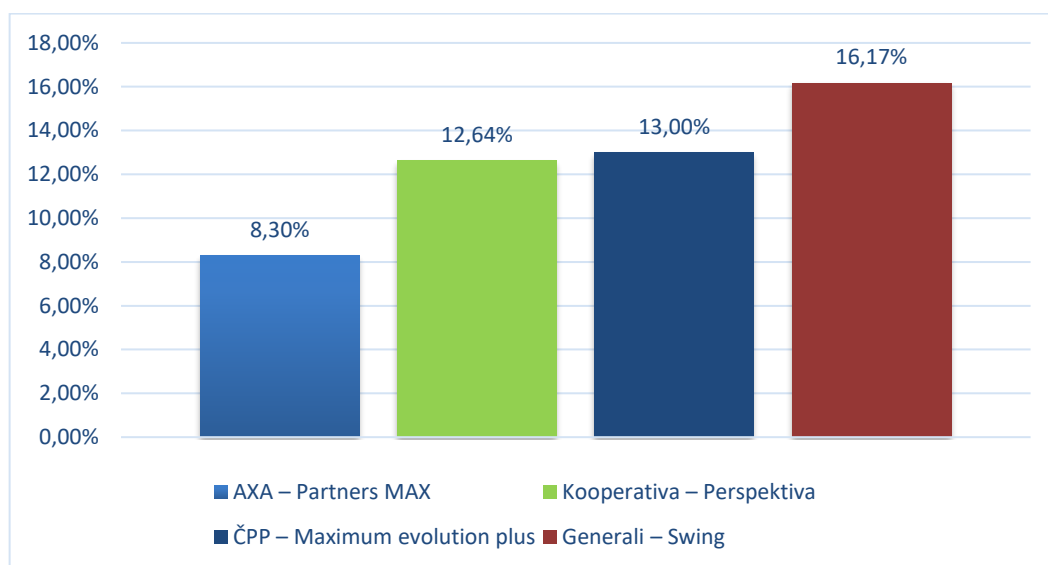
5.5 Komparativní analýza nákladovosti produktů investičního životního pojištění

V této sekci práce bude vyhodnocena nákladovost vybraných produktů investičního životního pojištění prostřednictvím ukazatelů nákladovosti SUN (standardizovaný ukazatel nákladovosti) a syntetický TER. Jelikož ukazatel nákladovosti SUN neobsahuje náklady, jež souvisí se správou investičních fondů, bude také uvažováno s ukazatelem nákladovosti syntetický TER, který vyčísluje celkovou provozní nákladovost fondů.

5.5.1 Dle ukazatele nákladovosti SUN

V naprosté většině případů je klient seznámen s daným ukazatelem, a to před uzavřením pojistné smlouvy. Bohužel zde není zobrazen produkt pojišťovny Uniqa, protože v kalkulaci produktu pojišťovny Uniqa daný ukazatel chybí, a to přesto, že daná pojišťovna je členem České asociace pojišťoven a v rámci samoregulačních opatření by měl být daný ukazatel v kalkulaci produktu zobrazen.

⁴ V případě 2. a 3. stupně je plněno 100 % pojistné částky. V případě 4. stupně je plněno 200 % pojistné částky a podmínkou pro uznání je snížená soběstačnost (3. a 4. stupeň závislosti).

Obr. 6 Náklady pojistitele dle ukazatele nákladovosti SUN

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Z hlediska procentuálního vyjádření je poplatkově nejlevnější pojišťovna AXA s produktem Partners MAX. Náklady pojistitele na daný produkt činí v průměru 8,3 % ze zaplaceného pojistného. Nejdražší je naopak pojišťovna Generali s produktem Swing, kde náklad pojistitele se v průměru rovná více než 16 % ze zaplaceného pojistného.

Dané procentuální vyjádření nákladovosti pojistitele je ovlivněno také celkovou výší předepsaného pojistného. Dle tabulky č. 5 je sice produkt pojišťovny AXA procentuálně nejlevnější, ale v absolutním vyjádření nejlevnější není. Je to způsobeno zejména celkovým vyšším předepsaným pojistným, kdy náklady pojistitele včetně počátečních nákladů zaujímají menší podíl na celkovém předepsaném pojistném.

Výše uvedené hodnoty nákladovosti jsou zpracovány za celou dobu trvání pojistné smlouvy a platí za předpokladu, že nedojde k předčasnému zániku pojistné smlouvy. Pokud by klient pojistnou smlouvu předčasně zrušil, byla by nákladovost produktů zpravidla vyšší. Je to dáno zejména počátečními náklady, kdy se podíl těchto nákladů na celkovém zaplaceném pojistném v čase snižuje.

Ukazatel nákladovosti SUN je ukazatelem komplexním, proto je potřeba se zaměřit na všechny 3 složky pojistného.

Tab. 8 Alokace pojistného dle ukazatele nákladovosti SUN

	riziková složka	investiční složka	nákladová složka	nákladovost celkem
Axa Partners MAX	89,8 % 492 673 Kč	1,9 % 10 448 Kč	8,3 % 45 518 Kč	548 640 Kč
ČPP – Maximum evolution plus	87 % 279 098 Kč	0 %	13 % 41 335 Kč	320 433 Kč
Generali – Swing	67,29 % 231 335 Kč	16,54 % 56 869 Kč	16,17 % 55 596 Kč	343 800 Kč
Kooperativa Perspektiva	87,36 % 348 129 Kč	0 %	12,64 % 50 360 Kč	398 489 Kč

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Uvedené hodnoty jsou zpracovány za celou dobu trvání pojistné smlouvy. V prvním řádku je u každého produktu zobrazeno procentuální rozložení zaplaceného pojistného. Ve druhém řádku je zobrazeno rozložení zaplaceného pojistného v absolutním vyjádření. U produktů České podnikatelské pojišťovny a Kooperativy celkové pojistné dle SUN neodpovídá reálně předpokládanému běžnému zaplacenému pojistnému, protože podle výpočtu (běžné pojistné * 12 * 30) je předpokládané běžné zaplacené pojistné nižší než hodnota uváděná v ukazateli SUN. Je to dáno tím, že se dané smlouvy se zhodnocením 0 % dostanou do akumulovaného dluhu a předpokládá se, že akumulovaný dluh bude splacen (například formou mimořádného pojistného nebo zvýšením běžného pojistného). Avšak je třeba dodat, že tomu tak nemusí být. Například Česká podnikatelská pojišťovna (2016b) toleruje akumulovaný dluh v první polovině pojistného období. Pokud v druhé polovině není dluh splacen, pojištění zaniká.

Nejvyšší pojistné za rizikovou složku zaplatí klient u produktu Partners MAX pojišťovny AXA. Nejnižší pojistné za rizikovou složku naopak zaplatí u produktu Swing pojišťovny Generali. Rozdíl na zaplaceném pojistném za rizikovou složku mezi těmito produkty v absolutním vyjádření činí 261 338 Kč, což se zcela jistě promítá do kvality produktu, respektive za jakých podmínek je plněno či nikoliv (viz strana č. 65, která se zabývá komparativní analýzou pojistných podmínek).

Dle ukazatele SUN nedochází u produktů Maximum Evolution Plus České podnikatelské pojišťovny a Perspektiva pojišťovny Kooperativa k alokaci zaplaceného pojistného do investiční složky. Reálně však v průběhu trvání pojistné smlouvy k dané alokaci dochází. Je to způsobeno tím, že se u těchto produktů uplatňuje přirozené pojistné, kde náklad na rizikovou složku v čase roste, protože roste i pravděpodobnost pojistné události. Jelikož výše pojistného je konstantní, platí klient v první části pojistného období více než odpovídá nákladům na rizikovou složku a

případné náklady pojistitele. Daná nespotřebovaná část zaplaceného pojistného je alokována do rezervotvorné složky, z níž je vyrovnáván deficit na pojistném v druhé části pojistného období, kdy naopak výše pojistného nedostačuje na náklady rizikové složky a případné náklady pojistitele. Příkladem je produkt Perspektiva, kde hodnota účtu (zhodnocení 0 %) na konci 6. roku trvání pojistné smlouvy činí 4 342 Kč, na konci 18. roku 39 638 Kč a na konci pojistné doby činí hodnota účtu 0 Kč.

Nejvíce finančních prostředků alokuje do investiční složky ze zaplaceného pojistného produkt Swing pojišťovny Generali. V porovnání s ostatními produkty investičního životního pojištění se jedná o produkt, který alokuje nejméně finančních prostředků do rizikové složky a současně nejvíce prostředků do investiční a nákladové složky.

5.5.2 Dle ukazatele nákladovosti syntetický TER

V níže uvedené tabulce je uvedena nákladovost aktuálních investičních fondů dle ukazatele syntetický TER. Vzhledem k velkému množství aktuálně nabízených investičních fondů bude u každé pojišťovny zobrazena nákladovost jednoho fondu s konzervativní, vyváženou a dynamickou strategií.

Tab. 9 Nákladovost fondů IŽP dle ukazatele nákladovosti syntetický TER – AXA, UNIQA

	AXA		Uniqa	
	název fondu	syntetický TER	název fondu	syntetický TER
konzervativní strategie	AXA Conservative Opportunities	1,50 %	STABILNÍ	1,03 %
vyvážená strategie	AXA Balanced Solutions	2,26 %	SMÍŠENÝ	1,59 %
dynamická strategie	AXA Dynamic Trend	3,19 %	DYNAMICKÝ	2,18 %

Zdroj: Zpracováno dle AXA, 2012 a UNIQA, 2016

Tab. 10 Nákladovost fondů IŽP dle ukazatele nákladovosti syntetický TER – Kooperativa, Generali, ČPP

	Kooperativa		Generali, ČPP	
	název fondu	syntetický TER	název fondu	syntetický TER
konzervativní strategie	ERSTE-SPARINVEST Konzervativní fond	1,45 %	Partners Universe 6	1,59 %
vyvážená strategie	Conseq Active Invest Vyvážené portfolio	2,13 %	Smíšený fond Generali	-
			Conseq Balancované portfolio (ČPP)	2,13 %
dynamická strategie	Conseq Active Invest Dynamické portfolio	2,58 %	Partners Universe 6	2,66 %

Zdroj: Zpracováno dle Kooperativa, 2015a; Generali, nedatováno; ČPP, 2015

Všechny výše uvedené hodnoty syntetického TER jsou vypočteny za rok 2015. Jelikož pojišťovna Generali uvádí u svých fondů investičního životního pojištění nulovou hodnotu syntetického TER, je daný údaj mylný a není s ním dále uvažováno. Pojišťovna Generali a Česká podnikatelská pojišťovna mají ve svém portfoliu některé totožné fondy, proto nejsou uvedeny odděleně (vyjma vyvážené strategie).

Z výše uvedených hodnot lze vyčíst, že čím více je fond rizikovější, tím je také vyšší i nákladovost fondu. Avšak rizikovější fondy přináší z dlouhodobého hlediska vyšší výnosy. Rozdíly mezi nákladovostí výše uvedených fondů jsou v totožné investiční strategii zpravidla minimální. Nejnížší nákladovost vykazují fondy pojišťovny Uniqa, a to ve všech uvažovaných strategiích. Ve stejné investiční strategii je fond dané pojišťovny levnější o cca 0,5 % oproti ostatním fondům. V konzervativní

a vyvážené investiční strategii je rozdíl mezi fondy minimální a činí pouze cca 0,1 %. V dynamické investiční strategii je nejnákladnější fond pojišťovny AXA. V dané kategorii jsou patrné také největší rozdíly v nákladovosti. Nákladovost dynamického fondu pojišťovny AXA je oproti nejméně nákladnému fondu ve stejné investiční strategii vyšší o cca 1 %.

Je třeba upozornit na fakt, že přesné rozložení investičního portfolia je u každého fondu jiné a v čase se mění. Proto dochází i ke změně hodnoty syntetického TER.

5.6 Komparativní analýza IŽP a RŽP dle nákladovosti pojistitele

Vyčíslit nákladovost rizikového životního pojištění je velmi obtížné, protože nejsou v sazebníku produktů zveřejňovány poplatky běžného charakteru, kterými jsou například správní poplatky, poplatky určené na úhradu počátečních nákladů, inkasní poplatky apod. Logicky však dané poplatky musí být uplatňovány i v rizikovém životním pojištění, protože pojišťovna je komerční ústav a její hlavní cíl je generování zisku. Z iniciativy klienta se zakládá pojistná smlouva, a právě ten musí nést náklady spojené s pojistnou smlouvou.

Pro výpočet budou použity produkty investičního a rizikového životního pojištění pojišťoven Generali a Uniqa, protože dané produkty mají totožné pojistné podmínky a náklad na rizikovou složku, respektive na pojistná plnění, je tedy stejný. Kvalita pojištění, respektive spektrum podmínek, za kterých bude plněno či nikoliv, se jistě promítá do nákladů na rizikovou složku pojistného.

5.6.1 Generali

Tab. 11 Komparace IŽP a RŽP dle nákladovosti pojistitele – Generali

	IŽP	RŽP
pojistné za rizikovou složku	639 Kč*	639 Kč
běžné pojistné	955 Kč	779 Kč
běžné pojistné celkem (30 let)	343 800 Kč	280 440 Kč
riziková složka + náklady pojistitele	286 931 Kč	
rozdíl	6491 Kč	
náklad pojistitele	55 596 Kč**	55 596 – 6 491 = = 49 105 Kč
náklad pojistitele – podíl na celkovém běžném pojistném	16,17 %	17,51 %

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

* Jedná se o průměr za celou pojistnou dobu – ve smlouvě se uplatňuje přirozené pojistné.

** při zhodnocení 0 % p.a.

Běžné pojistné rizikového životního pojištění je alokováno pouze na náklady pojistitele a rizikovou složku. Celkový náklad těchto dvou složek pojistného lze bezpečně zjistit také u investičního životního pojištění, a to pomocí ukazatele nákladovosti SUN. Případný rozdíl mezi těmito složkami pojistného musí být zakomponovaný právě v nákladové složce pojistného, protože náklad na rizikovou složku je u obou produktů stejný (u obou produktů IŽP a RŽP platí stejné pojistné podmínky). S investiční složkou není vůbec uvažováno.

Podle výše uvedeného způsobu výpočtu je patrné, že náklad investičního životního pojištění je v absolutní hodnotě vyšší než u rizikového životního pojištění, a to o více než 6 000 Kč. Avšak podíl na celkovém běžném pojistném je naopak vyšší u rizikového životního pojištění, protože u tohoto produktu je nižší celkové běžné pojistné, a to o cca 60 000 Kč – patrně vlivem absence investiční složky.

Ve srovnání s nákladovostí ostatních produktů investičního životního pojištění (viz Tab. 8) je nákladovost rizikového životního pojištění Generali Swing v absolutním vyjádření vyšší než u produktů Partners MAX pojišťovny AXA a Maximum evolution plus České podnikatelské pojišťovny. Produkt má naopak nižší nákladovost než produkt Perspektiva pojišťovny Kooperativa. Rozdíl zde činí více než 1 000 Kč. V podílu na celkovém běžném pojistném má rizikové životní pojištění Generali Swing dokonce nejvyšší nákladovost (viz Obr. 6).

5.6.2 Uniqa

Jelikož pro investiční životní pojištění pojišťovny Uniqa není k dispozici ukazatel nákladovosti SUN, je vyčíslení nákladů pojistitele, jako v předchozím případě, neproveditelné (nelze zjistit celkový podíl jednotlivých složek pojistného). Avšak lze provést alespoň vzájemnou komparaci pojistného.

Tab. 12 Komparace IŽP a RŽP dle nákladovosti pojistitele – Uniqa

	IŽP	RŽP
běžné pojistné	706 Kč*	692 Kč
běžné pojistné celkem (30 let)	254 160 Kč	249 120 Kč
rozdíl	5040 Kč	
odkupné na konci pojistné doby	4 871 Kč**	–
běžné pojistné celkem včetně odkupného (30 let)	249 289 Kč	249 120 Kč

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

* částka včetně investice

** při zhodnocení 0 % p.a., odkupné bez mimořádných bonusů

Z výše uvedených údajů je patrné, že náklady pojistitele musí být u obou druhů životních pojištění téměř ve stejné výši.

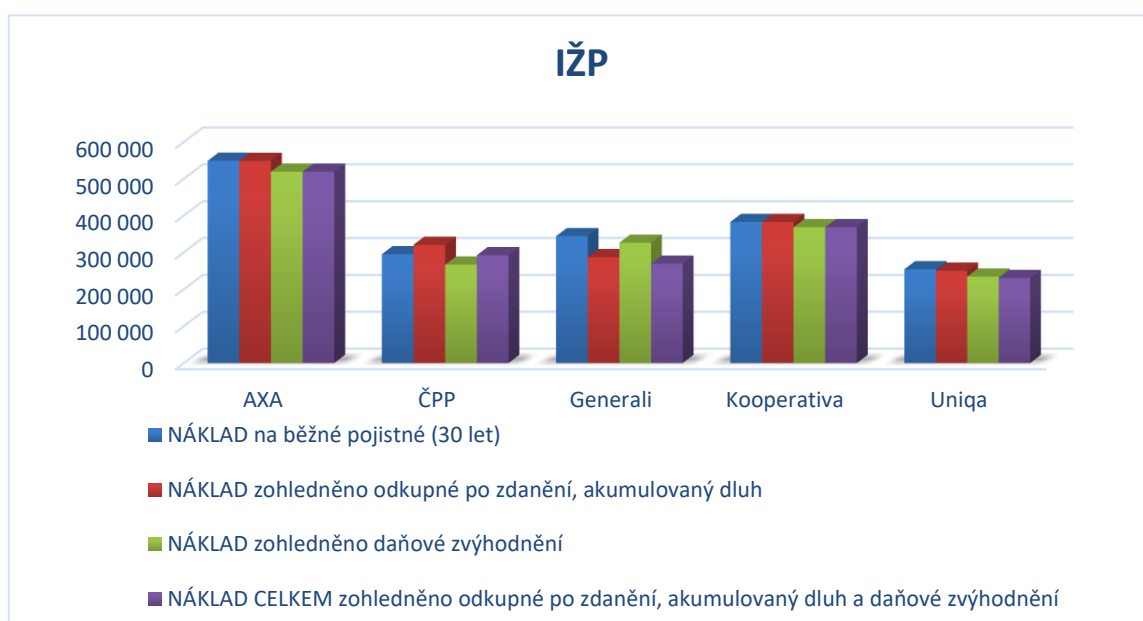
V tomto případě je pro klienta nákladově příznivější rizikové životní pojištění. Avšak cenový rozdíl mezi produkty je téměř minimální a vzhledem k předpokládanému dlouhodobému trvání pojistné smlouvy je daný rozdíl zanedbatelný. V daném případě je uvažováno se zhodnocením 0 %. Vzhledem k dlouhodobému investičnímu horizontu je v praxi dané zhodnocení prakticky nereálné a lze očekávat zhodnocení vyšší. V tom případě by bylo zcela jistě cenově výhodnější investiční životní pojištění.

Lze tedy konstatovat, že absence řady poplatků (například inkasní poplatek, rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou podílových jednotek, poplatky pojistitele za správu fondu apod.) u rizikového životního pojištění nemusí znamenat, že daný druh životního pojištění je také cenově výhodnější. Dle výše uvedených informací je výše nákladů pojistitele obdobná u obou druhů životních pojištění.

5.7 Komparativní analýza celkové nákladovosti IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy

V této části bude provedena komparativní analýza celkové nákladovosti produktů investičního a rizikového životního pojištění za předpokladu, že vyčíslené celkové náklady jsou matematicky zaokrouhleny na celé stokoruny.

5.7.1 Modelace 1: IŽP se zhodnocením 0 % p.a.

Obr. 7 Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 0 % p.a.

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Tab. 13 Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 0 % p.a.

jednotky v Kč	IŽP				
	AXA	ČPP	Generali	Kooperativa	Uniqa
NÁKLAD CELKEM (30 let)	548 640	294 840	343 800	382 320	254 160
odkupné ⁵	134	0	56 869	0	4 871
odkupné po zdanění ⁶ (srážková daň 15 %)	134	0	56 869	0	4 140
akumulovaný dluh	NE	25 593	NE	ANO pojišťovna neřeší	NE
NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění akumulovaný dluh	548 500	320 400	286 900	382 300	250 000
čistý příjem z daňově uznatelného pojistného ⁷	29 592	28 242	17 941	14 064	19 926
NÁKLAD CELKEM zohledněno daňové zvýhodnění	519 000	266 600	325 900	368 300	234 200
IŽP NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění akumulovaný dluh daňové zvýhodnění	518 900	292 200	269 000	368 300	230 100
RŽP NÁKLAD CELKEM (30 let)	464 000	–	327 200	369 700	249 100

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

U ČPP (2016a) je ve výpočtu zohledněn i případný akumulovaný dluh, protože pokud chce klient ponechat pojistné částky ve stejné výši, musí navýšit individuální účet klienta prostřednictvím mimořádného pojistného nebo zvýšením běžného pojistného. Kooperativa (2016a) v současnosti toleruje akumulovaný dluh po celou

⁵ Poplatek za provedení odkupného není zahrnut (většinou v řádu stokorun).

⁶ Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se považuje za základ daně pro výpočet srážkové daně (15 %) rozdíl mezi hodnotou investice a zaplaceným pojistným na investiční složku.

⁷ Pojišťovny vydávají potvrzení na daňově uznatelné pojistné jen v hlavním tarifu (riziko úmrtí + investiční složka) vyjma ČPP (včetně připojištění na riziko úmrtí). Výše daňově uznatelného pojistného závisí zejména na rozložení pojistné částky na riziko úmrtí mezi hlavním tarifem a připojištěním.

pojistnou dobu. Avšak klient by si měl dát pozor na to, že daná tolerance se může změnit spolu se změnou pojistných podmínek. V případě, že investice bude neúspěšná a nepřinese žádné zhodnocení, bude výše odkupného v investičním životním pojištění v minimální výši (vyjma Generali Swing, kde činí podíl investiční složky na běžném pojistném více jak 16 %).

V případě nulového zhodnocení je základ daně a výsledná daňová povinnost z odkupného 0 Kč vyjma investičního životního pojištění Logika 2017 pojišťovny Uniqa, kde není sjednáno žádné investiční pojistné. Investiční složka se zde tvoří výhradně uplatněním přirozeného pojistného na riziko úmrtí, takže základ daně pro výpočet daňové povinnosti tvoří celá částka odkupného. Základ daně nelze ponížít o část pojistného určené na riziko úmrtí a invalidity, která je ve skutečnosti alokována v první části pojistné doby do investiční složky, protože tato část pojistného není primárně určena na investici, nýbrž na krytí rostoucích nákladů rizikové složky.

Pokud klient nebude využívat daňové zvýhodnění (náklad včetně odkupného a akumulovaného dluhu), je téměř ve všech případech nákladnější investiční životní pojištění než rizikové životní pojištění (konkrétně AXA, Kooperativa a Uniqa). Výjimkou je investiční životní pojištění Generali Swing, které je ve srovnání s rizikovou variantou výrazně cenově výhodnější o více než 40 000 Kč, a to již při nulovém zhodnocení a bez zohlednění daňové výhody.

Avšak pokud by klient využil daňové zvýhodnění po celou pojistnou dobu (náklad včetně všech výhod), bylo by téměř ve všech případech cenově výhodnější investiční životní pojištění (konkrétně Generali, Kooperativa a Uniqa). Výjimkou jsou produkty pojišťovny AXA, kde je cenově výhodnější rizikové životní pojištění i po zohlednění všech výhod, a to o téměř 55 000. Klient by měl vzít také v úvahu, že celková nákladovost u produktů pojišťovny Kooperativa je prakticky totožná a z dlouhodobého hlediska je daný rozdíl prakticky zanedbatelný.

Po zohlednění všech výhod, na které může klient u produktů dosáhnout, je v dané modelaci cenově nejvýhodnější investiční životní pojištění Logika 2017 pojišťovny Uniqa. Avšak ve srovnání s produkty ostatních pojišťoven by si klient měl dát pozor na pojistné podmínky daného produktu, protože celkový náklad obou produktů pojišťovny Uniqa (bez zohlednění výhod) je nižší než náklad na rizikovou složku většiny produktů investičního životního pojištění (konkrétně AXA, ČPP, Kooperativa).

5.7.2 Modelace 2: IŽP se zhodnocením 3 % p.a.

Tab. 14 Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 3 % p.a.

jednotky v Kč	IŽP				
	AXA	ČPP	Generali	Kooperativa	Uniqa
NÁKLAD CELKEM (30 let)	548 640	294 840	343 800	382 320	254 160
odkupné ⁸	26 696	0	108 232	12 041	7 041
odkupné po zdanění ⁹ (srážková daň 15 %)	24 259	0	100 527	10 234	5 984
akumulovaný dluh	NE	cca 10 500	NE	NE	NE
NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění akumulovaný dluh	524 400	305 300	243 300	372 100	248 200
čistý příjem z daňově uznatelného pojistného ¹⁰	29 592	28 242	17 941	14 064	19 926
NÁKLAD CELKEM zohledněno daňové zvýhodnění	519 000	266 600	325 900	368 300	234 200
IŽP NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění akumulovaný dluh daňové zvýhodnění	494 800	277 100	225 300	358 000	228 300
RŽP NÁKLAD CELKEM (30 let)	464 000	–	327 200	369 700	249 100

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

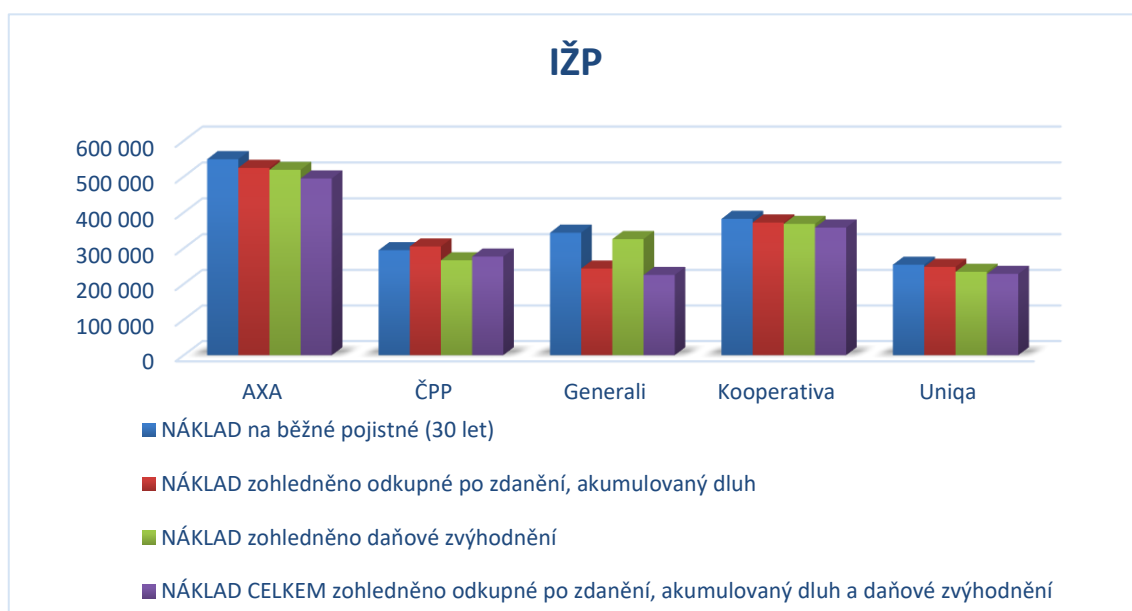
V praxi je pro klienta daná modelace reálně pravděpodobnější než předchozí uvedená, protože v dlouhodobém investičním horizontu je průměrný výnos 3 % p.a. reálně dosažitelný a pravděpodobnější než výnos 0 % p.a.

⁸ Poplatek za provedení odkupného není zahrnut (většinou v řádu stokorun).

⁹ Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se považuje za základ daně pro výpočet srážkové daně (15 %) rozdíl mezi hodnotou investice a zaplaceným pojistným na investiční složku.

¹⁰ Pojišťovny vydávají potvrzení na daňově uznatelné pojistné jen v hlavním tarifu (riziko úmrtí + investiční složka) vyjma ČPP (včetně připojištění na riziko úmrtí). Výše daňově uznatelného pojistného závisí zejména na rozložení pojistné částky na riziko úmrtí mezi hlavním tarifem a připojištěním.

Při zhodnocení investiční složky o 3 % p.a. je téměř ve všech případech cenově výhodnější investiční životní pojištění. Konkrétně u totožných pojišťoven, jako při zhodnocení 0 % p.a. (Generali, Kooperativa a Uniqa). Pouze se prohloubil rozdíl mezi rizikovou a investiční variantou životního pojištění. Při daném zhodnocení je cenově nejvýhodnější investiční životní pojištění Generali Swing. Avšak investiční životní pojištění Uniqa Logika 2017 je jen o 3 000 Kč nákladnější. Vzhledem k dlouhodobé pojistné době je daný rozdíl minimální. Generali Swing je produkt, který má největší zastoupení pojistného v investiční složce, což při daném zhodnocení významně přispělo ke snížení celkové nákladovosti produktu. Klient by měl vzít v úvahu, že investiční životní pojištění pojišťoven Uniqa a Generali, ve srovnání s ostatními produkty stejného druhu, alokují do rizikové složky nejnižší podíl pojistného. Klient by tedy měl zkoumat nižší náklad na rizikovou složku i z hlediska pojistných podmínek, respektive zda na úkor ceny není snížena výsledná kvalita produktu (viz strana č. 65).

Obr. 8 Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 3 % p.a.

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Nejdražším produktem je investiční životní pojištění Partners Max pojišťovny AXA. Je to však způsobeno velkou nákladovostí rizikové složky. Pokud se klient zaměří na ukazatel SUN (viz Tab. 8) zjistí, že celkový náklad po zohlednění všech výhod je jen o více než 2 000 Kč vyšší, než je náklad na rizikovou složku. Lze tedy konstatovat, že přirozené pojistné v kombinaci s uplatněním investiční složky a daňového zvýhodnění téměř přispěli u tohoto produktu k navrácení pojistného, které bylo alokováno na náklady pojistitele.

5.7.3 Modelace 3: IŽP se zhodnocením 5 % p.a.

Tab. 15 Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 5 % p.a.

jednotky v Kč	IŽP				
	AXA	ČPP	Generali	Kooperativa	Uniqa
NÁKLAD CELKEM (30 let)	548 640	294 840	343 800	382 320	254 160
odkupné ¹¹	54 541	10 626	163 842	45 854	9 123
odkupné po zdanění ¹² (srážková daň 15 %)	47 927	9032	147 796	38 975	7 754
akumulovaný dluh	NE	NE	NE	NE	NE
NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění akumulovaný dluh	500 700	285 800	196 000	343 300	246 400
čistý příjem z daňově uznatelného pojistného ¹³	29 592	28 242	17 941	14 064	19 926
NÁKLAD CELKEM zohledněno daňové zvýhodnění	519 000	266 600	325 900	368 300	234 200
IŽP NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění akumulovaný dluh daňové zvýhodnění	471 100	257 600	178 100	329 300	226 500
RŽP NÁKLAD CELKEM (30 let)	464 000	–	327 200	369 700	249 100

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

V nejvíce optimistické variantě je v celkové nákladovosti (po zohlednění všech výhod) cenově nejvýhodnější investiční životní pojištění, a to téměř ve všech případech (výjimkou je produkt pojišťovny AXA). Opět jsou nejvýhodnější investiční

¹¹ Poplatek za provedení odkupného není zahrnut (většinou v řádu stokorun).

¹² Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se považuje za základ daně pro výpočet srážkové daně (15 %) rozdíl mezi hodnotou investice a zaplaceným pojistným na investiční složku.

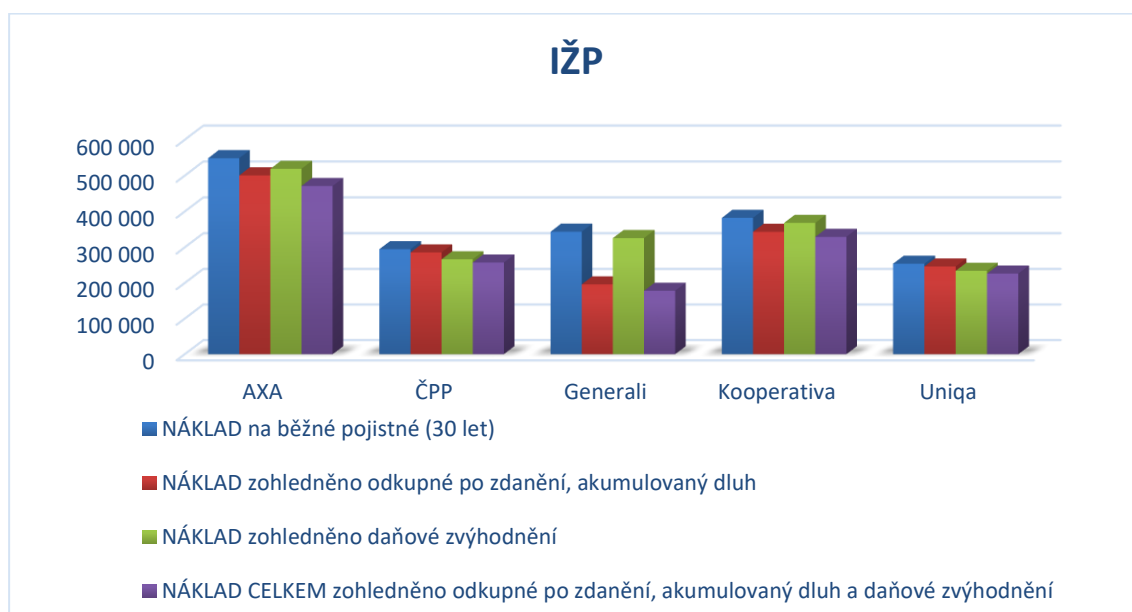
¹³ Pojišťovny vydávají potvrzení na daňově uznatelné pojistné jen v hlavním tarifu (riziko úmrtí + investiční složka) vyjma ČPP (včetně připojištění na riziko úmrtí). Výše daňově uznatelného pojistného závisí zejména na rozložení pojistné částky na riziko úmrtí mezi hlavním tarifem a připojištěním.

životní pojištění, kde je alokováno nejméně pojistného na rizikovou složku (konkrétně Uniqa a Generali).

Při daném zhodnocení není v akumulovaném dluhu investiční životní pojištění České podnikatelské pojišťovny a Kooperativy. U těchto produktů dochází k alokaci pojistného do investiční složky jen díky přirozenému pojistnému a předplácením pojistných rizik v první části pojistného období (viz stránka č. 29), protože dle ukazatele nákladovosti SUN je investiční složka zastoupena na pojistném 0 %. Lze tedy konstatovat, že díky přirozenému pojistnému, v kombinaci se zhodnocením fondů o 5 % p.a., dosáhne klient u daných produktů na odkupné ve výši 9032 Kč a 38 975 Kč. V daných investičních fondech dochází ke zhodnocení předplácených rizik a odkupné představuje pro klienta výnos za dané vyšší pojistné v první části pojistného období (pojistné je v daném období vyšší než součet nákladů na rizikovou složku a náklady pojistitele).

Pokud klient nebude využívat daňové zvýhodnění (náklad včetně odkupného a akumulovaného dluhu), je při daném zhodnocení výhodnější investiční varianta životního pojištění u pojišťoven Generali, Kooperativa a Uniqa.

Největší rozdíl mezi investiční a rizikovou variantou životního pojištění je u pojišťovny Generali, a to přesto, že produkty mají identické pojistné podmínky. Celkový náklad po zohlednění všech výhod je u rizikové varianty vyšší o 83 % (v absolutním vyjádření o téměř 150 000 Kč).

Obr. 9 Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 5 % p.a.

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

5.8 Komparativní analýza celkové nákladovosti IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby

V této části bude provedena komparativní analýza celkové nákladovosti produktů investičního a rizikového životního pojištění za předpokladu, že klient předčasně ukončí pojistnou smlouvu v polovině pojistné doby, respektive k ukončení pojistné smlouvy dojde na konci 15. roku trvání. Daná situace může nastat v případě, kdy klientovi úspory jsou natolik vysoké, že postačují ke krytí neočekávaných ztrát. Úspory může klient nabýt například dědictvím, darem apod. Za dané situace ztrácí životní pojištění svůj význam, a je proto vhodné uvažovat o zániku pojistné smlouvy.

V daném vyhodnocení nebude zohledňováno daňové zvýhodnění, protože klient při předčasném zániku pojistné smlouvy je povinen zpětně dodanit uplatněné daňové zvýhodnění. Jelikož v polovině pojistné doby není žádná pojistná smlouva investičního životního pojištění v akumulovaném dluhu, nebude tento údaj dále sledován.

5.8.1 Modelace 4: IŽP se zhodnocením 0 % p.a.

Tab. 16 Celková nákladovost IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, zhodnocení v IŽP 0 % p.a.

jednotky v Kč	IŽP				
	AXA	ČPP	Generali	Kooperativa	Uniqa
NÁKLAD CELKEM (30 let)	274 320	147 420	171 900	191 160	127 080
odkupné ¹⁴	39 228	26 808	52 050	38 572	1 437
odkupné po zdanění ¹⁵ (srážková daň 15 %)	34 125	22 786	48 507	32 786	1 221
IŽP NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění	240 200	124 600	123 400	158 400	125 900
RŽP NÁKLAD CELKEM (30 let)	232 000	–	163 600	184 900	124 600

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Ve srovnání rizikové a investiční varianty životního pojištění není jednoznačně zřejmé, jestli je investiční životní pojištění při daném zhodnocení a za dané situace jednoznačně cenově výhodnější. V dané modelaci je celková nákladovost (po zohlednění odkupného) obou variant životních pojištění buď velmi podobná, nebo je cenově výhodnější investiční životní pojištění. U pojišťoven AXA a Uniqa je cenově výhodnější rizikové životní pojištění. Avšak daný cenový rozdíl je minimální. Větší cenový rozdíl je vyčíslen u pojišťoven Generali a Kooperativa, kde rozdíl činí více než 40 000 Kč a 26 000 Kč, a to ve prospěch investiční varianty. Jelikož při dlouhodobém investičním horizontu je dané zhodnocení nepravděpodobné a potenciální výnos je vyšší, lze očekávat, že v praxi bude rozdíl větší, což dokazují následující modelace.

Při daném zhodnocení je zcela jednoznačně zřejmé, že přirozené pojistné v investičním životním pojištění přispívá ke snížení celkové nákladovosti při předčasném zániku pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, protože pokud se klient podívá na modelaci číslo 1 (stránka č. 54), zjistí, že výše odkupného je neporovnatelně vyšší než při stejném zhodnocení na konci pojistné smlouvy (vyjma Uniqa Logika 2017). Je to způsobeno právě přirozeným pojistným, kdy se klientovi vrátí prostřednictvím odkupného i část předplacených rizik.

¹⁴ Poplatek za provedení odkupného není zahrnut (většinou v řádu stokorun).

¹⁵ Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se považuje za základ daně pro výpočet srážkové daně (15 %) rozdíl mezi hodnotou investice a zaplaceným pojistným na investiční složku.

Tab. 17 Vývoj odkupného v IŽP – zhodnocení 0 % p.a., před zdaněním, bez poplatku za odkupné

rok/Kč	AXA	ČPP	Generali	Kooperativa	Uniqua
6.	1 059	6 823	10 997	4 342	0
10.	20 488	19 911	31 895	24 444	503
14.	36 157	26 422	48 415	37 251	1 259
18.	46 226	24 596	60 814	39 638	2 102
22.	46 810	11 663	66 355	29 894	3 003
26.	32 824	0*	63 216	8 994	3 844
30.	134	0*	56 935	0*	4 871

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

* akumulovaný dluh

V následující tabulce lze zjistit, ve které části pojistné doby je výše odkupného na maximum (zelené zbarvení). Tabulka potvrzuje teorii, podle které dochází k předplácení pojistných rizik (riziko úmrtí a invalidity) v první části pojistné doby a následně k jejich čerpání v druhé části pojistné doby. Zlom většinou nastává za polovinou pojistné doby, nikoliv v polovině pojistné doby. Je to dáno pravděpodobností pojistného rizika, které roste exponenciálně, nikoliv lineárně.

Pokud klient porovná hodnotu odkupného při předčasném zániku pojistné smlouvy v polovině pojistné doby a náklady na investiční složku dle ukazatele nákladovosti SUN (viz Tab. 8) u produktů investičního životního pojištění, zjistí, že produkty, které vykazují nízkou alokaci pojistného do investiční složky, mají velký nepoměr mezi hodnotou odkupného na konci pojistné doby a hodnotou odkupného v polovině pojistné doby. Daná skutečnost je patrná zejména u produktů Maximum evolution plus (ČPP) a Perspektiva (Kooperativa), kde je náklad na investiční složku nulový a oba produkty vykazují na konci pojistné doby při nulovém zhodnocení akumulovaný dluh. Produkt Partners MAX alokuje do investiční složky pouze 1,9 % pojistného, proto lze daný nepoměr pozorovat i u tohoto produktu. Daný nepoměr je způsoben tím, že investiční složka se tvoří pouze (nebo z velké části) díky přirozenému pojistnému u rizika úmrtí a invalidity. Díky této skutečnosti jsou veškeré nebo téměř veškeré prostředky, které byly alokovány do investiční složky v první části pojistné doby, vyčerpány na krytí rostoucích nákladů rizikové složky v druhé části pojistné doby. Hodnota účtu na konci pojistné doby se pak pohybuje na hranici akumulovaného dluhu (v tomto případě produkt Partners Max od pojišťovny AXA), nebo se produkt v akumulovaném dluhu nachází (Maximum evolution plus pojišťovny ČPP a Perspektiva pojišťovny Kooperativa).

Lze tedy konstatovat, že při nízké alokaci pojistného do investiční složky je pravděpodobnost vzniku akumulovaného dluhu vyšší. Avšak klient by si měl uvědomit skutečnost, že vývoj odkupného je modelovaný při zhodnocení 0 % p.a. a vzhledem k dlouhodobému investičnímu horizontu lze očekávat vyšší průměrný výnos. Se zvyšujícím výnosem lze pak očekávat i vyšší pravděpodobnost, že se hodnota účtu nedostane do akumulovaného dluhu. To dokazují i následující modelace.

5.8.2 Modelace 5: IŽP se zhodnocením 3 % p.a.

Tab. 18 Celková nákladovost IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, zhodnocení v IŽP 3 % p.a.

jednotky v Kč	IŽP				
	AXA	ČPP	Generali	Kooperativa	Uniqa
NÁKLAD CELKEM (30 let)	274 320	147 420	171 900	191 160	127 080
odkupné ¹⁶	44 178	33 345	62 848	46 265	1 633
odkupné po zdanění ¹⁷ (srážková daň 15 %)	38 333	28 343	57 685	39 325	1 388
IŽP NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění	236 000	119 100	114 200	151 800	125 700
RŽP NÁKLAD CELKEM (30 let)	232 000	–	163 600	184 900	124 600

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Cenově nevýhodnější je v dané modelaci investiční životní pojištění Generali Swing. Klientův celkový náklad za stejnou pojistnou ochranu (produkty mají totožné pojistné podmínky) je v investiční variantě o téměř 50 000 Kč nižší než v rizikové variantě životního pojištění. Na danou skutečnost má velký vliv zastoupení investiční složky, které je ve srovnání s ostatními produkty investičního životního pojištění nejvyšší.

Ve srovnání s předchozí modelací (zhodnocení v IŽP 0 % p.a.) je stále u pojišťoven AXA a Uniqa výhodnější rizikové životní pojištění. Při daném zhodnocení produkty investičního životního pojištění snížili celkovou nákladovost. Snížil se cenový rozdíl mezi produkty pojišťoven AXA, Uniqa, a naopak se zvýšil cenový rozdíl mezi produkty pojišťoven Generali a Kooperativa.

¹⁶ Poplatek za provedení odkupného není zahrnut (většinou v řádu stokorun).

¹⁷ Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se považuje za základ daně pro výpočet srážkové daně (15 %) rozdíl mezi hodnotou investice a zaplaceným pojistným na investiční složku.

5.8.3 Modelace 6: IŽP se zhodnocením 5 % p.a.

Tab. 19 Celková nákladovost IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, zhodnocení v IŽP 5 % p.a.

jednotky v Kč	IŽP				
	AXA	ČPP	Generali	Kooperativa	Uniqa
NÁKLAD CELKEM (30 let)	274 320	147 420	171 900	191 160	127 080
odkupné ¹⁸	47 840	38 745	71 461	52 389	1 781
odkupné po zdanění ¹⁹ (srážková daň 15 %)	41 445	32 933	65 007	44 530	1 514
IŽP NÁKLAD CELKEM zohledněno odkupné po zdanění	232 900	114 500	106 900	146 600	125 600
RŽP NÁKLAD CELKEM (30 let)	232 000	–	163 600	184 900	124 600

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Při zhodnocení fondů investičních životních pojištění o 5 % je celková nákladovost (včetně odkupného po zdanění) u produktů pojišťoven AXA a Uniqa téměř totožná. Klient by však měl vzít v úvahu i pojistné podmínky jednotlivých produktů. Zatímco produkty pojišťovny Uniqa mají totožné pojistné podmínky a výhodnější je tedy v tomto případě riziková varianta životního pojištění, u produktů pojišťovny AXA se pojistné podmínky liší.

V dané modelaci je cenově nejvýhodnější investiční varianta životního pojištění Generali Swing, kde je celkový náklad za stejnou pojistnou ochranu nižší, a to o téměř 57 000 Kč, což činí více než 1/3 celkových nákladů rizikové varianty životního pojištění. Celkový rozdíl mezi produkty pojišťovny Kooperativy činí téměř 40 000 Kč.

¹⁸ Poplatek za provedení odkupného není zahrnut (většinou v řádu stokorun).

¹⁹ Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se považuje za základ daně pro výpočet srážkové daně (15 %) rozdíl mezi hodnotou investice a zaplaceným pojistným na investiční složku.

5.9 Komparativní analýza pojistných podmínek

Klient by měl při výběru životního pojištění zvláště věnovat pozornost pojistným podmínkám, protože kvalitu životních pojištění určují zejména pojistné podmínky, respektive podmínky, za kterých je plněno či nikoliv. Celková nákladovost produktu je z velké části ovlivněna právě nákladovostí rizikové složky. Jelikož riziková složka je určena na úhradu nákladů spojených s pojistnými plněními, je daná nákladovost rizikové složky do jisté míry ovlivněna i pojistnými podmínkami produktu.

Následující část je zpracována prostřednictvím pojistných podmínek vybraných produktů. Pojistné podmínky jsou součástí přílohy A.

5.9.1 Všeobecné výluky a omezení

Do společných výluk a omezení se řadí zejména události zvláště závažného společenského charakteru (například nukleární katastrofy). Pokud klient cestuje do zemí či oblastí, které vykazují zvýšené bezpečnostní riziko, měl by věnovat zvýšenou pozornost pojistným podmínkám. Pojišťovny si zpravidla vyhrazují právo odmítnout pojistné plnění, pokud:

- pojištěný způsobil danou událost úmyslně nebo v souvislosti s úmyslným trestným činem – včetně aktivního podílu na teroristických akcích, vnitrostátních nepokojích apod.;
- pojištěný vědomě uvede nepravdivé nebo zkreslené informace ohledně pojistné události;
- pojištěný odmítne doporučenou lékařskou péči;
- pojištěný poruší doporučené léčebné pokyny.

Z pojistné ochrany jsou vyloučené veškeré pojistné události, které nastaly nebo byly diagnostikovány před uzavřením pojistné smlouvy. Klient by si měl dát pozor na to, že příznaky nemocí, poruchy zdraví apod., které se u pojištěného objevily ještě před uzavřením pojistné smlouvy, jsou také důvodem k odmítnutí poskytnutí plnění.

5.9.2 Pojistné riziko invalidity – výluky a omezení

Tab. 20 Pojistné riziko invalidity – komparace výluk a omezení

	AXA		ČPP	Generali	Kooperativa		Uniqa
	RŽP	IŽP			IŽP	RŽP	
čekací doba (měsíce)	18		18	24 ²⁰	24	18	24
vznik pojistné události	přiznání invalidity		přiznání invalidity nebo pokles pracovní schopnosti	přiznání invalidity	přiznání invalidity	přiznání invalidity	přiznání invalidity
nárok na přezkum rozhodnutí ČSSZ	x ²¹	není blíže specifikováno		x	x	x	x
duševní nemoci	všechny stupně invalidity		3. stupeň invalidity	všechny stupně invalidity ²²	x	omezeno ²³	3. stupeň invalidity
alkohol, návykové látky apod. ²⁴	až ½ PČ		až ½ PČ	x	x	x	x
terorismus	plněno		omezeno ²⁵	plněno	x	plněno	omezeno ²⁶

Zdroj: Zpracováno dle pojistných podmínek vybraných produktů – obsah přílohy A

²⁰ Generali uznává čekací dobu do výše původních pojistných částek u předchozího pojistitele.

²¹ Pokud existuje rozpor mezi rozhodnutím a aktuálním zdravotním stavem.

²² V 1. stupni invalidity je pojistné plnění omezené jen na duševní nemoci F20-F30 dle mezinárodní klasifikace nemocí.

²³ Musí se jednat o trvalou organickou duševní poruchu, která není vyvolána vlastním chováním (užívání alkoholu, návykových látek apod.). Diagnóza musí být potvrzena specialistou (lékař) v oboru psychiatrie. Dále musí být potvrzen neurologický nález. Nález musí být diagnostikován pomocí magnetické rezonance mozku a CT vyšetření hlavy.

²⁴ Vyjma lékařského užití – zde se uplatňuje výjimka u pojišťoven AXA, ČPP a pravděpodobně i Generali (není přesně definováno).

²⁵ Výluka se vztahuje na země blízkého východu, africké země a oblasti, kde MZV ČR nedoporučuje cestovat.

²⁶ Výluka se vztahuje na oblasti, kde MZV ČR nedoporučuje cestovat.

Nejpříznivější podmínky, za kterých bude plněno či nikoliv, mají produkty pojišťovny AXA. Pojistné podmínky těchto produktů jsou velmi podobné. Výluky a omezení pojistného plnění jsou prakticky totožné. Produkty uplatňují nižší čekací dobu (18 měsíců) a duševní nemoci jsou plněné ve všech stupních invalidity. V invaliditě je též plněno riziko terorismu a pojistná událost, kdy je pojištěný pod vlivem alkoholu (plněno až ½ pojistné částky). Produkty pojišťovny AXA mají nejlepší pojistné podmínky. Avšak jedná se o nejnákladnější produkty z aktuálně sledovaných. Vysoká nákladovost produktu v tomto případě přináší klientovi kvalitní pojistné podmínky.

Velmi příznivé pojistné podmínky má také pojišťovna Generali, která plní duševní nemoci ve všech stupních invalidity a terorismus. V produktech se uplatňuje delší čekací doba (24 měsíců). Avšak pojistitel uznává čekací dobu do výše původních pojistných částek u předchozího pojistitele. Vzhledem k nízké nákladovosti mají produkty velmi kvalitní pojistné podmínky. Dokonce kvalitnější, než některé nákladnější produkty (například Perspektiva pojišťovny Kooperativa).

Vzhledem k pojistným podmínkám je průměrný produkt České podnikatelské pojišťovny (Maximum evolution plus) a riziková varianta životního pojištění pojišťovny Kooperativa (Na přání). V produktech se uplatňuje nižší čekací doba. Avšak pojistné plnění je u duševních onemocnění omezené.

Nejméně příznivé pojistné podmínky má investiční varianta životního pojištění pojišťovny Kooperativa (Perspektiva). Klient by si měl dát pozor na to, že produkt neplní v případě duševních nemocí, požívání alkoholu či terorismu. V produktu se navíc uplatňuje delší čekací doba. Zajímavostí je, že nákladovost produktu je ve srovnání s ostatními produkty nadprůměrná. Vyšší nákladovost produktu v tomto případě nepřináší klientovi příznivé pojistné podmínky.

Vzhledem ke zkoumaným produktům jsou podprůměrné produkty pojišťovny Uniqa. Produkty mají delší čekací dobu a pojistné plnění v případě duševních nemocí nebo terorismu je omezené dodatečnými podmínkami.

Pro všechny vybrané produkty je vznik pojistné události přiznání příslušného stupně invalidity dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který přiznává posudkový lékař okresní správy sociálního zabezpečení. Pojišťovny si však vyhrazují právo přezkoumat dané rozhodnutí. Klient by si měl dát pozor na to, že přiznání příslušného stupně invalidity neznamena automaticky přiznání invalidního důchodu ze státního sociálního systému. K tomu je potřeba ještě splnit minimální dobu pojištění (zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění).

V případě rizika invalidity by si klient měl dát pozor na to, že pojišťovna Kooperativa u rizikové varianty životního pojištění (na přání) vyžaduje, aby pojištěný oznámil snížení svého průměrného měsíčního příjmu, pokud je snížení daného příjmu vyšší než 20 % oproti poslednímu oznámenému příjmu a pokles trvá nejméně 3 měsíce. Pokud pojištěný změnu neoznámí, má pojistitel právo snížit pojistné plnění, a to úměrně poklesu příjmu.

Tab. 21 Pojistné plnění invalidity 2. a 3. stupně – rozdíly mezi formou výplaty pojistného plnění

AXA	jednorázově 100 % PČ
ČPP	50 % PČ po přiznání invalidity, zbylých 50 % vyplatí po 18 měsících , pokud invalidita stále trvá závažná onemocnění ²⁷ – jednorázově 100 % PČ
Generali	jednorázově 100 % PČ
Kooperativa	50 % PČ po přiznání invalidity, zbylých 50 % vyplatí po 24 měsících , pokud invalidita stále trvá trvalá invalidita ²⁸ – jednorázově 100 % PČ
Uniqa	50 % PČ před přiznání invalidity na základě posouzení pojistitele, zbylých 50 % vyplatí po 18 měsících , pokud invalidita stále trvá trvalá invalidita ²⁹ – jednorázově 100 % PČ

Zdroj: Zpracováno dle pojistných podmínek vybraných produktů – obsah přílohy A

Klient by se měl také zaměřit na formu výplaty pojistného plnění. Jelikož se může zdravotní stav pojištěné osoby v čase měnit, může se měnit i přiznaný stupeň invalidity. Pojišťovny ve většině případů vyplácí pojistné plnění (riziko invalidity) ve dvou stejných splátkách, přičemž u druhé splátky je potřeba splnit časový test. Pokud pojištěný nesplní časový test, respektive nebude po uplynutí stanovené doby nadále invalidní, nebude druhá splátka pojišťovnou vyplacena. Časový test se zpravidla neuplatňuje u závažných diagnóz, které způsobují dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav, a kde se nepředpokládá zlepšení zdravotního stavu.

Klientsky nejvýhodnější formu výplaty pojistného plnění mají vybrané produkty pojišťoven AXA a Generali. Produkty pojišťovny Uniqa a produkt České podnikatelské pojišťovny mají pojistné plnění rozdělené do dvou stejných splátek, přičemž je potřeba splnit časový test 18 měsíců. Produkty pojišťovny Kooperativa mají časový test nejdelší, konkrétně 24 měsíců.

²⁷ Vztahuje se pouze na konkrétní diagnózy stanovené pojistitelem.

²⁸ Trvalá invalidita dle Kooperativy – dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav. Trvalá invalidita zahrnuje přes 20 vážných onemocnění nebo tělesných poškození. Uznání trvalé invalidity je v pravomoci pojišťovny.

²⁹ Trvalá invalidita dle Uniqa – dlouhodobě nepříznivý a trvalý zdravotní stav. Lékařské vyšetření musí potvrdit, že se nepředpokládá zlepšení zdravotního stavu nejméně po dobu 18 měsíců.

5.9.3 Pojistné riziko úmrtí – výluky a omezení

Tab. 22 Pojistné riziko úmrtí – komparace výluk a omezení

	AXA		ČPP	Generali	Kooperativa		Uniqa
	IŽP	RŽP			IŽP	RŽP	
čekací doba	není		3 měsíce ³⁰	není	2 měsíce ³¹		není
sebevražda	čekací doba 24 měsíců		velmi omezeno ³²	velmi omezeno ³³	čekací doba 24 měsíců		čekací doba 24 měsíců
alkohol, návykové látky apod.	až ½ PČ		až ½ PČ	snížení PČ ³⁴	až ½ PČ		až ½ PČ
terorismus	plněno		×	plněno	×	plněno	omezeno ³⁵
válečné události	×		×	×	×	×	omezeno ³⁶
vnitrostátní nepokoje ³⁷	omezeno ³⁸		×	× ³⁹	×	×	částečně omezeno ⁴⁰

Zdroj: Zpracováno dle pojistných podmínek vybraných produktů – obsah přílohy A

U rizika úmrtí se zpravidla neuplatňuje čekací doba. Česká podnikatelská pojišťovna má čekací dobu 3 měsíce. Ta však platí jen na smrt pojištěné osoby v důsledku zdravotních problémů, kterým pojištěný trpěl ještě před uzavřením pojistné smlouvy. Jelikož lze předpokládat, že klient by s takto závažným zdravotním problémem nebyl u ostatních pojišťovatelů do pojištění přijat, je daná čekací doba pouze právní pojistka pojišťovny. Čekací dobu 2 měsíce (vyjma smrti následkem úrazu) uplatňuje pojišťovna Kooperativa, a to u obou typů vybraných produktů.

³⁰ Čekací doba se vztahuje pouze na smrt pojištěné osoby v důsledku zdravotních problémů, kterým pojištěný trpěl ještě před uzavřením pojistné smlouvy.

³¹ Čekací doba se neuplatňuje u smrti následkem úrazu.

³² Po dvou letech (čekací doba) je plněno pouze 10 % z **nejnižší pojistné částky** pro případ smrti. Po 5 letech je plněna ½ z **nejnižší pojistné částky** pro případ smrti. Pokud je odkupné vyšší než pojistná částka, je plněním odkupné. Nejnižší pojistná částka pro případ úmrtí je dle naší kalkulace 5 000 Kč.

³³ Po dvou letech (čekací doba) je plně plněna **pojistná částka** pro případ úmrtí z **hlavního tarifu**. Pojistná částka pro případ úmrtí v hlavním tarifu činí dle kalkulace 5 000 Kč.

³⁴ Snížení dle vlivu na pojistnou událost.

³⁵ Výluka se vztahuje na oblasti, kde MZV ČR nedoporučuje cestovat.

³⁶ Výluka se vztahuje na oblasti, kde MZV ČR nedoporučuje cestovat.

³⁷ Výjimkou jsou služební povinnosti na území ČR – zde se výluka neuplatňuje

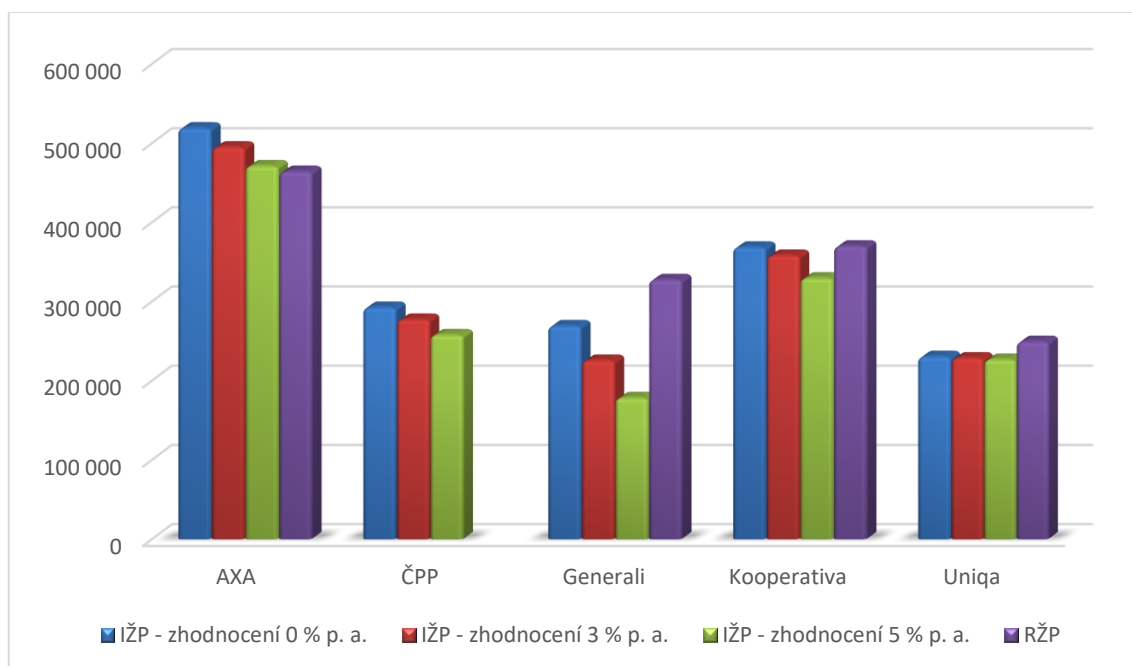
³⁸ Pojištěný musí prokázat, že se na těchto akcích aktivně nepodílel na straně organizátorů. Dále se musí jednat o nepokoje, které jsou na území ČR.

³⁹ Výjimka ze služebních povinností (území ČR) platí jen na riziko úmrtí.

⁴⁰ Pojištěný musí prokázat, že se na těchto akcích aktivně nepodílel na straně organizátorů. Není zde územní omezení.

U rizika úmrtí se výluky a omezení rozlišují především v případě sebevraždy a terorismu. Riziko sebevraždy plní pojišťovny AXA, Kooperativa a Uniqa s čekací dobou 24 měsíců. Ostatní pojišťovny plní také, ale velmi omezeně. Riziko terorismu plní pojišťovny AXA, Generali, Kooperativa (jen u rizikové varianty) a s doplňujícími podmínkami také Uniqa. Pojistitelé zpravidla neplní v případě válečných událostí či vnitrostátních nepokojů (vyjma produktů Uniqa v omezené míře). Lze však konstatovat, že daná rizika se vyskytují v oblastech, kde se běžně necestuje.

6 Doporučení

Obr. 10 Komparace celkové nákladovosti vybraných produktů po zohlednění odkupného, akumulovaného dluhu a daňového zvýhodnění – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, IŽP se zhodnocením 0 %, 3 % a 5 % p.a.

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Za předpokladu, že nenastane předčasný zánik pojistné smlouvy, je při nulovém zhodnocení cenově nejvýhodnější investičního životního pojištění Logika 2017 pojišťovny Uniqa. Klient by si však měl dát pozor na to, že u rizika invalidity jsou pojistné podmínky přísnější než u většiny produktů. Čekací doba je u daného produktu 24 měsíců. V případě duševních nemocí je plněno jen v rámci invalidity 3. stupně a riziko terorismu je omezené dalšími dodatečnými podmínkami plnění. Pojistné podmínky u rizika úmrtí jsou však nadprůměrné a klientsky příznivější než u většiny produktů. Neuplatňuje se zde čekací doba, pojištění kryje i úmrtí následkem sebevraždy (čekací doba 24 měsíců) a v omezené míře také válečné události či vnitrostátní nepokoje, což není běžně plněno. Klient by však měl vzít v úvahu, že při daném dlouhodobém investičním horizontu je velmi pravděpodobné, že zhodnocení fondů investičního životního pojištění bude vyšší.

Pokud by klient preferoval kvalitu podmínek plnění před cenou produktu, doporučuji rizikové životní pojištění Symfonie 2017 pojišťovny AXA. Produkty pojišťovny AXA mají nejkvalitnější pojistné podmínky. Čekací doba u invalidity je nejnižší – 18 měsíců. Pojistitel kryje duševní nemoci ve všech stupních invalidity. Dále pojistitel kryje riziko terorismu a pojistnou událost způsobenou alkoholem (až ½ pojistného plnění), a to u rizika úmrtí a invalidity. Riziko úmrtí kryje také sebevraždu (čekací doba 24 měsíců). Pojistitel vyplácí pojistné plnění u rizika inva-

lidity stejným způsobem, jako pojišťovna Generali – jednorázově 100 % pojistné částky. Klient však musí u tohoto produktu počítat s nejvyšší nákladovostí. Riziková a investiční varianta životních pojištění AXA má velmi podobné pojistné podmínky. Riziková varianta je však cenově výhodnější. Klient by měl vzít v úvahu, že investiční varianta kryje i 4. stupeň invalidity, kde pojistitel plní 200 % pojistné částky. Avšak v investiční variantě je současně kráceno pojistné plnění u invalidity 2. stupně – konkrétně je plněno 50 % pojistné částky. Proto bych doporučil spíše rizikovou variantu pojištění. I s přihlédnutím ke skutečnosti, že produkt Partners MAX je starším produktem, který nebyl oproti produktu AXA Symfonie dlouho inovován.

Klientovi nedoporučuji investiční životní pojištění Perspektiva pojišťovny Kooperativa, protože je produkt nákladnější než většina ostatních produktů životních pojištění a pojistné podmínky jsou nejméně klientsky příznivé v porovnání s podmínkami plnění ostatních produktů.

Pokud se klient rozhoduje mezi investičním a rizikovým životním pojištěním, lze vycházet z následující tabulky, kde se zkoumá otázka, jestli je u daného zhodnocení cenově výhodnější riziková nebo investiční varianta životního pojištění. Za předpokladu, že nenastane předčasný zánik pojistné smlouvy.

Tab. 23 Komparace IŽP a RŽP z hlediska nákladovosti po zohlednění odkupného, akumulovaného dluhu a daňového zvýhodnění – zhodnocení v IŽP 0 %, 3 % a 5 % p.a.

	cenově výhodnější IŽP nebo RŽP					
	0 % p.a.	rozdíl (Kč)	3 % p.a.	rozdíl (Kč)	5 % p.a.	rozdíl (Kč)
AXA	RŽP	54 900	RŽP	30 800	RŽP	7 100
Generali	IŽP	58 200	IŽP	101 900	IŽP	149 100
Kooperativa	IŽP	1 400	IŽP	11 700	IŽP	40 400
Uniqa	IŽP	19 000	IŽP	20 800	IŽP	22 600

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

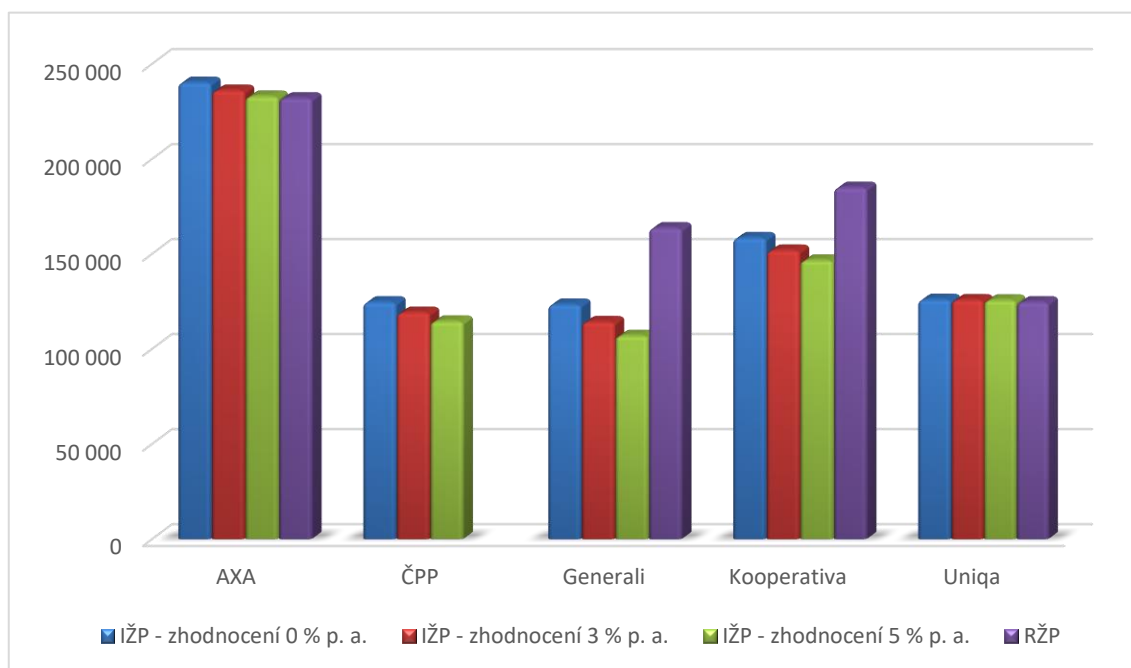
Lze konstatovat, že ve většině případů je výhodnější investiční varianta životního pojištění, a to již při nulovém zhodnocení.

U pojišťovny AXA lze doporučit rizikovou variantu životního pojištění, a to z důvodu nižší nákladovosti. Pojistné podmínky obou variant jsou velmi podobné a zásadně se neliší, proto zde lze jednoznačně doporučit daný produkt z hlediska ceny.

U pojišťoven Generali a Uniqa lze doporučit investiční variantu životního pojištění. U těchto produktů jsou pojistné podmínky obou variant totožné a lze tedy rozhodnout o doporučení na základě celkové nákladovosti produktů.

U pojišťovny Kooperativa není možné jednoznačně doporučit danou variantu životního pojištění, protože pojistné podmínky, zejména výluky a omezení, se významně liší. Cenově výhodnější je investiční varianta životního pojištění. Avšak daný produkt má horší pojistné podmínky, které se liší především u rizika invalidity. U rizika invalidity je v investiční variantě delší čekací doba, konkrétně o 6 měsí-

ců. Dále investiční varianta nekryje duševní nemoci (riziko invalidity) a u rizika úmrtí a invalidity shodně neplní riziko terorismu. Riziková varianta životního pojištění daná rizika kryje, byť v případě duševních nemocí (riziko invalidity) v omezené míře. Jelikož cenový rozdíl mezi produkty není z dlouhodobého hlediska výrazný, měl by se klient přiklonit k variantě, která zaručuje kvalitnější pojistné podmínky, respektive měl by se přiklonit k rizikové variantě životního pojištění, protože primární zamýšlený účel produktu je krytí životních rizik.

Obr. 11 Komparace celkové nákladovosti vybraných produktů po zohlednění odkupného, akumulovaného dluhu a daňového zvýhodnění – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, IŽP se zhodnocením 0 %, 3 % a 5 % p.a.

Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

Celková nákladovost je v případě předčasného zániku pojistné smlouvy u obou variant životních pojištění velmi podobná (AXA, Uniqa), nebo je cenově výhodnější investiční životní pojištění (Generali, Kooperativa).

Na základě výsledků práce klientovi doporučuji investiční životní pojištění Generali Swing, které nabízí klientsky příznivé pojistné podmínky za velmi dobrou cenu. Při zhodnocení fondů minimálně o 3 % p.a. je produkt cenově nejvýhodnější, a přesto nabízí velmi kvalitní pojistné podmínky u rizika invalidity. V případě předčasného zániku pojistné smlouvy v polovině pojistné doby je produkt vždy cenově nejvýhodnější. Pojistitel v případě duševních nemocí plní ve všech stupních invalidity. Pojištění rovněž kryje riziko terorismu. Čekací doba je zde 24 měsíců (riziko invalidity). Avšak pojistitel jako jediný uznává čekací dobu do výše původních pojistných částek u předchozího pojistitele. Klient by si měl dát pozor na to, že v případě invalidity způsobené požíváním alkoholu není poskytnuto pojistné plnění. Velkou výhodou produktu je, že pojistitel vyplácí pojistné plnění u rizika invali-

dity jednorázově. Není tedy zde potřeba splnit časový test pro druhou splátku pojistného plnění jako u většiny produktů (viz Tab. 21).

7 Diskuze

Za předpokladu, že pojistník nevypoví předčasně pojistnou smlouvu, je dle výsledků práce (po zohlednění odkupného, akumulovaného dluhu a daňového zvýhodnění) cenově výhodnější investiční životní pojištění než rizikové životní pojištění, a to u pojišťoven Generali, Kooperativa a Uniqa. Investiční varianta životního pojištění je cenově výhodnější i díky uplatnění daňového zvýhodnění. Pokud by klient daňové zvýhodnění neuplatňoval, byla by při nulovém zhodnocení cenově výhodná investiční varianta životního pojištění jen u pojišťovny Generali. S rostoucím zhodnocením by se však nákladovost u investiční varianty měnila, a to v její prospěch. Při zhodnocení 5 % p.a. by situace odpovídala stavu po zohlednění daňového zvýhodnění. Ovšem s nižšími cenovými rozdíly ve prospěch rizikové varianty životního pojištění.

Potenciální klienti by si měli dát pozor na to, že práce nezohledňuje případné rizikové faktory, kterým může být kouření, zaměstnání nebo určité druhy sportů a volnočasových aktivit. Jelikož rizikové faktory představují pro pojistitele zvýšenou pravděpodobnost pojistného plnění, je zvýšeno také pojistné, což může zásadně ovlivnit nákladovost daných produktů životního pojištění. Výsledky práce se mohou v praxi významně lišit, protože práce nezohledňuje případné bonusy a slevy na pojistném, a to z důvodu jejich podmínek plnění. Často jsou dané bonusy a slevy dodatečně podmíněny například dodržováním pravidelných preventivních lékařských prohlídek, optimální výší BMI, nepožděnou platbou pojistného, bezeškodným průběhem apod. Jelikož nelze jednoznačně předpokládat, že dané podmínky budou ze strany potenciálního klienta splněny, práce nepočítala s bonusy a slevami.

Práce za pomoci ukazatele nákladovosti SUN zjistila, že náklady pojistitele u rizikového životního pojištění a investičního životního pojištění Generali jsou velmi podobné. Absence řady poplatků (například rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou podílových jednotek, inkasní poplatek, poplatek pojistitele za správu fondu apod.) u rizikového životního pojištění nemusí znamenat, že daný druh životního pojištění je v nákladech pojistitele cenově výhodnější.

Práce také zjistila, že při nízké alokaci pojistného do investiční složky je pravděpodobnost vzniku akumulovaného dluhu u investičního životního pojištění vyšší. Spolu se zvyšujícím výnosem se však daná pravděpodobnost snižuje. Pro pojistitele jsou smlouvy, kde je minimalizována investiční složka pojistného, rizikovější, protože pojistitel nemá nárok na zpětnou úhradu akumulovaného dluhu po pojistníkovi. Pojistitelé se však ve většině případů chrání před touto skutečností pojistnými podmínkami, kde si vyhrazují právo na ukončení pojistné smlouvy z důvodu akumulovaného dluhu. Avšak po určitou dobu jsou ochotni daný stav tolerovat a případný akumulovaný dluh, který byl vytvořen během této doby a nebyl splacen, jde na vrub pojistitele. Z tohoto důvodu je pro pojistitele více atraktivní rizikové životní pojištění, kde podstupuje menší míru rizika. Pro pojišťovnu je výhodnější rizikové životní pojištění i z hlediska administrativní náročnosti. Sjednání rizikového životního pojištění je jednodušší (méně administrativně náročné)

než sjednání investičního životního pojištění. Například pojišťovna Allianz již ne nabízí produkt investičního životního pojištění.

Práce dále zjistila, že pro klienta je cenově výhodnější, když se ve smlouvě uplatňuje přirozené pojistné než zprůměrované pojistné. Přirozené pojistné v investičním životním pojištění přispívá ke snížení celkové nákladovosti, a to při předčasném zániku pojistné smlouvy kolem poloviny pojistné doby, kdy se klientovi vrátí prostřednictvím odkupného i část předplacených rizik. Výhodu přirozeného pojistného lze pozorovat zejména u investičního životního pojištění při nulovém zhodnocení, kde je do investiční složky alokováno minimální pojistné a investiční složka se tak tvoří zejména díky přirozenému pojistnému u rizika úmrtí a invalidity. Konkrétně se jedná o produkty Maximum evolution plus (ČPP) a Perspektiva (Kooperativa), kde je náklad na investiční složku nulový. V cca polovině pojistné doby je výše odkupného v řádech desetitisíců. Avšak na konci pojistné doby vykazují produkty akumulovaný dluh (viz Tab. 17).

Pokud klient předčasně zruší pojistnou smlouvu v polovině pojistné doby, je celková nákladovost investičního životního pojištění po zohlednění odkupného buď cenově výhodnější, nebo je jen mírně nad cenovou hranicí rizikové varianty. Investiční varianta je výrazně cenově výhodnější u pojišťoven Generali a Kooperativa. Riziková varianta je naopak cenově výhodnější u pojišťoven Uniqa a AXA – cenový rozdíl však není mezi produkty nijak zvlášť významný. Výsledky jsou také ovlivněny tím, že při předčasném zániku pojistné smlouvy nebylo zohledňováno daňové zvýhodnění, protože zánikem pojistné smlouvy pojistník poruší pravidla pro daňovou uznatelnost zaplaceného pojistného a dříve uplatněné daňové zvýhodnění musí pojistník zpětně dodanit.

Celkovou nákladovost produktů životních pojištění ovlivňuje také nákladovost rizikové složky pojistného. Nejvyšší celkovou nákladovost (po zohlednění všech faktorů) mají produkty pojišťovny AXA. Produkty však mají klientsky nejpříznivější pojistné podmínky, což se projevilo v nákladovosti rizikové složky. Nejnákladnější riziková složka pojistného je dle ukazatele nákladovosti SUN (v rámci investičních variant životních pojištění) právě u pojišťovny AXA. Nejnižší celkovou nákladovost (po zohlednění všech faktorů) má investiční varianta životního pojištění Generali Swing. Zásadní vliv na celkovou nákladovost tohoto produktu má rozložení alokace pojistného. Ve srovnání s ostatními investičními variantami je dle ukazatele nákladovosti SUN alokováno do rizikové složky nejméně finančních prostředků. Současně je však do investiční složky alokováno nejvíce finančních prostředků. Zajímavostí je, že daná nákladovost neměla zásadní vliv na kvalitu pojistných podmínek, protože pojistné podmínky jsou velmi klientsky příznivé. Dokonce jsou pojistné podmínky kvalitnější než u většiny ostatních, nákladnější, produktů. Jelikož se jedná o nový typ produktu, může to být způsobeno konkurenčním bojem na pojistném trhu. Pro tento argument hovoří i skutečnost, že Generali uznává (riziko invalidity) čekací dobu do výše původních pojistných částek u předchozího pojistitele, a to jako jediná pojišťovna.

Potenciální klienti by měli vzít v úvahu, že práce nezohledňuje případné změny parametrů pojistné smlouvy během pojistné doby. V praxi se běžně upravuje

pojistná smlouva dle aktuálních potřeb klienta, například změnou pojistných částek. Jelikož daná změna může výrazně přispět ke změně celkové nákladovosti produktu, navrhuji další rozšiřující průzkumné šetření na dané téma.

Při komparaci investičního životního pojištění a rizikového životního pojištění je potřeba upozornit na skutečnost, že oba druhy produktů pojišťoven AXA a Kooperativa mají odlišné pojistné podmínky. Pojistné podmínky produktů pojišťovny AXA jsou velmi podobné a zásadně se neliší. Avšak pojistné podmínky produktů pojišťovny Kooperativa se výrazně liší, zejména v oblasti podmínek plnění. Jelikož práce uvažuje s tím, že klient bude produkt životního pojištění využívat primárně na krytí nepříznivých životních událostí, není vhodné zohledňovat pouze cenu pojištění, nýbrž celkovou kvalitu produktu, která je určena zejména pojistnými podmínkami.

Dle ukazatele nákladovosti SUN byla u některých produktů zjištěna výše nákladů pojistitele. Významnou část těchto nákladů tvoří počáteční náklady, což dokazuje i analýza Institutu finanční gramotnosti (2017). Podle institutu finanční gramotnosti je výše počátečních nákladů následující:

- Maximum evolution plus (ČPP) – 19 200 Kč;
- IŽP Swing (Generali) – 26 700 Kč;
- Perspektiva (Kooperativa) – 19 350 Kč.

Výše uvedené hodnoty nepředstavují přesné vyčíslení počátečních nákladů uvažovaných produktů v této práci, protože analýza Institutu finanční gramotnosti nepracovala s totožnými parametry. Vstupní parametry dané analýzy jsou však podobné vstupním parametrům této práce.

Lze tedy přibližně zjistit, že podíl počátečních nákladů na celkových předpokládaných nákladech pojistitele (náklad pojistitele za celou pojistnou dobu dle ukazatele nákladovosti SUN) činí v produktech investičního životního pojištění Swing (Generali) a Maximum evolution plus (ČPP) cca 47 %. V případě produktu Perspektiva (Kooperativa) činí daný podíl necelých 40 %.

Práce podává informace, které lze použít při výběru vhodného produktu životního pojištění. Práce je tedy adresována pro určitou skupinu potenciálních zájemců o životní pojištění a zprostředkovatele pojištění. Práce dokázala, že za určitých okolností může být investiční životní pojištění cenově výhodnější než rizikové životní pojištění. Lze tedy konstatovat, že práce vyvrací názor části společnosti a některých zprostředkovatelů pojištění.

8 Závěr

Bakalářská práce se věnovala vyhodnocením produktů investičního životního pojištění a rizikového životního pojištění vybraných pojišťoven z hlediska nákladovosti a pojistných podmínek.

Práce začíná úvodem a pokračuje stanovením cíle a metodiky práce. Poté následuje teoretická část práce, kde je vysvětlen hlavní účel a význam životních pojištění, nákladová struktura investičního životního pojištění, možnosti připojištění se zaměřením na riziko invalidity, tvorba pojistně-technické rezervy, ukazatele nákladovosti a novela zákona č. 38/2004 Sb., která zásadně mění pravidla pro rozložení odměny a výpočet odkupného u životních pojištění. Teoretická část obsahuje stručný přehled, s jakými druhy životních pojištění se lze setkat na českém pojistném trhu a dále také popisuje vývoj životních pojištění v České republice a bližší charakteristiku investičního a rizikového životního pojištění, přirozeného a zprůměrovaného pojistného. V dané části práce byla také objasněna problematika ohledně akumulovaného dluhu včetně běžných postupů řešení.

V praktické části byl nejprve představen uvažovaný potenciální klient, kde byly objasněny jeho životní a ekonomické poměry. Na základě zjištěných údajů byly stanoveny parametry pro zpracování kalkulací vybraných produktů životních pojištění včetně minimálních pojistných částek. Poté byly vybrány konkrétní produkty, které byly posléze komparativně analyzovány z hlediska nákladovosti a z hlediska pojistných podmínek, respektive z hlediska výluk a omezení pojistného plnění.

U produktů investičního životního pojištění byla zjištěna nákladovost jednotlivých složek pojistného, přičemž značné rozdíly byly zjištěny v rizikové složce pojistného. Vysoká nákladovost dané složky však nemusí znamenat, že pojistné podmínky jsou klientsky příznivější. Práce dále neprokázala, že by se nákladovost fondů investičního životního pojištění v rámci totožné investiční strategie výrazně lišila.

Práce dále prokázala, že oba druhy produktů pojišťoven Generali a Uniqa mají obdobnou výši nákladů pojistitele. Nelze tedy jednoznačně konstatovat, že rizikové životní pojištění je v nákladech pojistitele levnější právě proto, že sazebník poplatků obsahuje u daného druhu životního pojištění výrazně méně pravidelných poplatků.

Za předpokladu, že nedojde k předčasnému zániku pojistné smlouvy, je z hlediska celkové nákladovosti (zohledněno odkupné po zdanění, akumulovaný dluh a daňové zvýhodnění) cenově výhodnější investiční životní pojištění, a to u pojišťoven Generali, Kooperativa a Uniqa. Klient by však měl vzít v úvahu i pojistné podmínky, které se výrazně liší v produktech pojišťovny Kooperativa (zejména výluky a omezení u rizika invalidity).

V případě, že klient předčasně vypoví pojistnou smlouvu v polovině pojistné doby, je celková nákladovost (zohledněno odkupné po zdanění) obou druhů životních pojištění velmi podobná (produkty pojišťoven AXA, UNIQA) nebo je cenově

výhodnější investiční životní pojištění (produkty pojišťoven Generali, Kooperativa).

Dále bylo dokázáno, že přirozené pojistné v investičním životním pojištění přispívá ke snížení celkové nákladovosti při předčasném zániku pojistné smlouvy v polovině pojistné doby. Je to způsobeno právě přirozeným pojistným, kdy se klientovi vrátí prostřednictvím odkupného i část předplacených rizik.

Dle literární rešerše jsou v teoretické části práce stanoveny klíčové faktory, které ovlivňují nákladovost produktů investičního a rizikového životního pojištění. Na základě zjištěných poznatků lze stanovit další klíčové faktory, kterými jsou:

- celková nákladovost rizikové složky pojistného;
- odkupné, akumulovaný dluh;
 - podíl investiční složky na běžném pojistném;
 - zhodnocení fondů IŽP;
- přirozené nebo zprůměrované pojistné;
- daňové zvýhodnění;
- předčasný zánik pojistné smlouvy.

Na základě zjištěných výsledků bylo doporučeno investiční životní pojištění Generali Swing, které je klientsky nejvýhodnější v poměru celková nákladovost/pojistné podmínky. Ve většině modelacích je daný produkt cenově nejvýhodnější a nabízí velmi kvalitní pojistné podmínky.

Pokud klient preferuje pojistné podmínky před cenou produktu, bylo doporučeno rizikové životní pojištění Symfonie 2017 pojišťovny AXA. Produkty pojišťovny AXA vykazují nejvyšší celkovou nákladovost. Avšak mají nejkvalitnější pojistné podmínky.

Práce naopak klientovi nedoporučuje investiční životní pojištění Perspektiva pojišťovny Kooperativa. V porovnání s ostatními produkty životních pojištění jsou pojistné podmínky nejméně kvalitní. Zároveň je však produkt nákladnější než většina ostatních produktů životních pojištění.

9 Literatura

Tištěné publikace

- BODIE, ZVI, ALEX KANE A ALAN MARCUS. *Investments*. 8th ed. New York: McGraw-Hill Higher Education, 2008. ISBN 9780071263252.
- CIPRA, TOMÁŠ. *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou*. Vydání III., v Ekopressu II. Praha: Ekopress, 2015. ISBN 978-80-87865-18-7.
- DAŇHEL, JAROSLAV. *Pojistná teorie*. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-84-3.
- DUCHÁČKOVÁ, EVA A JAROSLAV DAŇHEL. *Pojistné trhy: změny v postavení pojišťovnictví v globální éře*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-078-2.
- DUCHÁČKOVÁ, EVA A JAROSLAV DAŇHEL. *Teorie pojistných trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7.
- DUCHÁČKOVÁ, EVA. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2015. ISBN 978-80-87865-25-5.
- Jak ovládnout své peníze: finanční plánování pro každého*. Brno: BizBooks, 2013. Partners (BizBooks). ISBN 978-80-265-0127-5.
- JANDA, JOSEF. *Spořit nebo investovat?*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3670-9.
- MAJTÁNOVÁ, ANNA. *Pojišťovnictvo: teória a prax = Pojišťovnictví: teorie a praxe*. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-19-1.
- PODÁVKA, MARTIN. 10 otázek a odpovědí (nejen) o ukazateli SUN. *Profi PORADENSTVÍ & FINANCE*. 2014, **2014**(10), 11-12. ISSN 1805-9015.
- SYROVÝ, PETR A TOMÁŠ TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3813-0.
- SYROVÝ, PETR A TOMÁŠ TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4832-0.
- ŠÍDLO, DUŠAN. *Život jako riziko, aneb, Zásady pojišťování životních rizik*. Praha: Aladin agency, 2010. ISBN 978-80-904345-1-6.
- VÁVROVÁ, EVA. *Finanční řízení komerčních pojišťoven*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4662-3.
- VOSTATEK, JAROSLAV. *Penzijní teorie a politika*. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-571-8.
- Životní pojištění*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0146-4.

Právní předpisy

Commission recommendation (EU) No 384/2004 of 27 April 2004 on some contents of the simplified prospectus as provided for in Schedule C of Annex I to Council Directive 85/611/EEC.

Nařízení komise (EU) č. 583/2010 ze dne 1. července 2010, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES, pokud jde o klíčové informace pro investory a podmínky, které je třeba splnit při poskytování klíčových informací.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 295/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

Aegon. *Principy a vznik akumulovaného dluhu u smluv sjednaných po 1. 12. 2016* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2017-3-7]. Dostupné z: http://www.aegon.cz/siteassets/media/dokumenty_ke_stazeni/poj/fel/p-13_infolist-principy-ip-a-vznik-akumul.dluhu1216.pdf/

AXA. *Aktuální informace fondů investičního životního pojištění* [online]. © 2012 [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: <https://www.axa.cz/produkty/zivotni-a-urazove-pojisteni/aktualni-informace-fondu-investicniho-zivotniho-po>

Česká asociace pojišťoven. *10 otázek k životnímu pojištění* [online]. © 2010 [cit. 2017-2-12]. Dostupné z: <http://www.pojistizivot.cz/10-otazek-k-zivotnimu-pojisteni#11126>

Česká asociace pojišťoven. *Pojištění osob* [online]. © 2014a [cit. 2017-2-15]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/vse-o-pojisteni/pojisteni-osob/>

Česká asociace pojišťoven. *Standardizovaný ukazatel nákladovosti* [online]. © 2014b [cit. 2017-3-22]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/odborna-verejnost/samoregulacni-standardy-cap/standardizovany-ukazatel-nakladovosti>

- Česká asociace pojišťoven. *Výroční zpráva 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-2-21].
Dostupné z: <http://www.cap.cz/images/o-nas/vyrocni-zpravy/2015.pdf>
- Česká národní banka. *Členění fondů kolektivního investování* [online].
© 2003-2017a [cit. 2017-3-21]. Dostupné z:
http://www.cnbprovsechny.cnb.cz/cs/osobni_finance/investice/moznosti_investovani/kolektivni_investovani_cleneni_fondu.html#3
- Česká národní banka. *Systém časových řad ARAD* [online]. © 2003-2017b
[cit. 2017-2-22]. Dostupné z:
<http://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.htm>
- Česká národní banka. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2015*
[online]. 16. 6. 2016 [cit. 2017-2-22]. Dostupné z:
https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2015_cz.pdf
- Česká podnikatelská pojišťovna. *Brožura pojistných podmínek evoluce plus* [online].
2016a [cit. 2017-3-7]. Dostupné z:
https://www.cpp.cz/User_data/Media/Original//201611/brozura-pojistnych-podminek-evoluce-plus-12_2016.pdf
- Česká podnikatelská pojišťovna. *Prodejní ceny podílových jednotek a nákladovost*
[online]. © 2015 [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: <https://www.cpp.cz/pojisteni-osob~investicni-zivotni-pojisteni~prodejni-ceny-podilovych-jednotek/>
- Česká podnikatelská pojišťovna. *Přehled poplatků a parametrů pojištění – Maximum Evolution Plus* [online]. 2016b [cit. 2017-4-20]. Dostupné z:
https://www.cpp.cz/User_data/Media/Original//201611/cpp160331_prehled_poplatku_me_plus_web_12_2016_web.pdf
- Česká pojišťovna. *Sdělení klíčových informací* [online]. 2016 [cit. 2017-2-26].
Dostupné z:
https://www.ceskapojistovna.cz/documents/10262/9470532/7159_KID_12_2016.pdf
- Česká spořitelna. *Slovník investičních pojmů* [online]. [cit. 2017-3-22]. Dostupné z:
<http://www.csas.cz/banka/nav/podnikatele-firmy-a-instituce/mesta-a-obce/sprava-aktiv/slovník-investicnich-pojmu-d00012214>
- Česká správa sociálního zabezpečení. *Invalidní důchody* [online]. 2016
[cit. 2017-3-9]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/invalidni-duchody.htm>
- Český statistický úřad. *Jaké je složení domácností v ČR?* [online]. 7. 3. 2013
[cit. 2017-4-22]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/jake_je_slozeni_domacnosti_v_cr20130307
- Český statistický úřad. *Průměrné mzdy – 4. čtvrtletí 2016* [online]. 10. 3. 2017
[cit. 2017-4-22]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2016>

- DLOUHÁ, PETRA. Kolik stojí investiční životní pojištění. Ukazatele nákladovosti. *Peníze.cz* [online]. 30. 6. 2014 [cit. 2017-3-22]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/investicnizivotni-pojisteni/287667-kolik-stoji-investicni-zivotni-pojisteni-ukazatelenakladovosti>
- Generali. *Investiční fondy* [online]. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: <https://www.generali.cz/fondy>
- Institut finanční gramotnosti. *Analýza počátečních poplatků životního pojištění* [online]. 11. 6. 2015 [cit. 2017-2-15]. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/0B9bYrwQ-VMSrRnhsSEF30TVLQW8/view>
- Institut finanční gramotnosti. *Počáteční poplatky ŽP „PO NOVELE“* [online]. 27. 2. 2017 [cit. 2017-5-11]. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/0B9bYrwQ-VMSrblgzSi0yVk9IYTA/view>
- Kooperativa. *Nákladovost životních fondů* [online]. © 2015a [cit. 2017-4-15]. Dostupné z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/nakladovost-zivotnich-fondu>
- Kooperativa. *Přehled fondů životního pojištění PERSPEKTIVA* [online]. © 2015b [cit. 2017-2-26]. Dostupné z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/prehled-fondu>
- Kooperativa. *Přehled poplatků a parametrů pojištění pro sazbu 7 BN* [online]. 2016a [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: <http://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/zivotni-pojisteni-perspektiva>
- Kooperativa. *Soubor pojistných podmínek pro pojištění PERSPEKTIVA* [online]. 2016b [cit. 2017-3-7]. Dostupné z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/zivotni-pojisteni-perspektiva>
- KUČERA, DAVID. Zavrhovat investiční životní pojištění není na místě, říká poradce. *Idnes.cz* [online]. 21. 9. 2016 [cit. 2017-2-27]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/rozdily-mezi-rizikovym-a-investicnim-zivotnim-pojisteni-p3zu-/poj.aspx?c=A160920_111547_poj_sov
- KUCHTA, DANIEL. O kolik vás fondy skutečně připraví? *Idnes.cz* [online]. 18. 5. 2006 [cit. 2017-3-22]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/o-kolik-vas-fondy-skutecne-pripravi-dbj-/pujcky.aspx?c=A060518_025028_fi_osobni_dku
- MAŠEK, FRANTIŠEK. Vláda schválila novelu zákona o pojišťovnictví. Dohodla se i na regulaci provizí u životních pojistek. *Idnes.cz* [online]. 16. 3. 2016 [cit. 2017-3-31]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-65209240-vlada-schvalila-omezeni-vyplaty-provizi-pojistovacim-zprostredkovatelum-navrh-nereguluje-jejich-stropy>
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Měření úrovně finanční gramotnosti v roce 2015*. [online]. 31. 5. 2016 [cit. 2017-5-17]. Dostupné z: <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2601>

NN Životní pojišťovna. *Pojistné podmínky pro investiční životní pojištění ZFP Život+ (UM6C)* [online]. 2016 [cit. 2017-3-7]. Dostupné z: <https://pojistovna.nn.cz/soubory-ke-stazeni/pojistne-podminky/investicni-zivotni-pojisteni.html>

Pojišťovna ČS. *Investiční fondy* [online]. [cit. 2017-2-26]. Dostupné z: <https://www.pojistovnacs.cz/investicni-fondy-a-strategie/investicni-fondy/>

ŠIRŮČEK, MARTIN. *Principy zajištění příjmů* [přednáška]. Brno: Provozně ekonomická fakulta Mendelovy univerzity v Brně. Osobní a rodinné finance. 11. 10. 2016. In: is.mendelu.cz [online]. [cit. 17-5-2017]. Záznam dostupný z: https://is.mendelu.cz/auth/dok_server/slozka.pl?ds=1;id=97218

UNIQA. *Podíl nákladových položek u investičního pojištění (TER)* [online]. © 2016 [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: <https://www.uniqa.cz/zivotni-pojisteni-dokumenty/#prehled-nakladu>

Osobní rozhovory

Osobní rozhovor s Dominikou Csepсарovou, studentka 6. ročníku všeobecného lékařství na Univerzitě Palackého v Olomouci. Olomouc 9. 3. 2017

Osobní rozhovor s Ing. et Ing. Davidem Kučerou, €FA, finanční zprostředkovatel. Brno 28. 3. 2017

10 Seznam obrázků

Obr. 1	Objem předepsaného hrubého pojistného v České republice Zdroj dat: ČNB, 2003-2017b	20
Obr. 2	Podíl životního a neživotního pojištění na předepsaném pojistném Zdroj dat: ČNB, 2003-2017b	21
Obr. 3	Tvorba a čerpání technické rezervy v životním pojištění Zdroj: Zpracováno dle Ducháčkové, 2015	30
Obr. 4	Vývoj hodnoty podílových jednotek během pojistné doby včetně akumulovaného dluhu Zdroj: Aegon, 2017	31
Obr. 5	Příklad zobrazení nákladovosti SUN Zdroj: ČAP, 2014b	38
Obr. 6	Náklady pojistitele dle ukazatele nákladovosti SUN Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A	47
Obr. 7	Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 0 % p.a. Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A	53
Obr. 8	Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 3 % p.a. Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A	57
Obr. 9	Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 5 % p.a. Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A	60
Obr. 10	Komparace celkové nákladovosti vybraných produktů po zohlednění odkupného, akumulovaného dluhu a daňového zvýhodnění – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, IŽP se zhodnocením 0 %, 3 % a 5 % p.a. Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A	71

Obr. 11 Komparace celkové nákladovosti vybraných produktů po zohlednění odkupného, akumulovaného dluhu a daňového zvýhodnění – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, IŽP se zhodnocením 0 %, 3 % a 5 % p.a.
Zdroj: Zpracováno dle kalkulací vybraných produktů uvedených v příloze A

73

11 Seznam tabulek

Tab. 1	Metodika – rozlišení IŽP a RŽP	15
Tab. 2	Metodika – vybrané produkty IŽP a RŽP	16
Tab. 3	Investiční fondy z hlediska investičního zaměření	26
Tab. 4	Stupně invalidity	28
Tab. 5	Struktura ceny životního pojištění	34
Tab. 6	Vybrané pojišťovny a produkty IŽP	45
Tab. 7	Vybrané pojišťovny a produkty RŽP	46
Tab. 8	Alokace pojistného dle ukazatele nákladovosti SUN	48
Tab. 9	Nákladovost fondů IŽP dle ukazatele nákladovosti syntetický TER – AXA, UNIQA	50
Tab. 10	Nákladovost fondů IŽP dle ukazatele nákladovosti syntetický TER – Kooperativa, Generali, ČPP	50
Tab. 11	Komparace IŽP a RŽP dle nákladovosti pojistitele – Generali	51
Tab. 12	Komparace IŽP a RŽP dle nákladovosti pojistitele – Uniqa	52
Tab. 13	Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 0 % p.a.	54
Tab. 14	Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 3 % p.a.	56
Tab. 15	Celková nákladovost IŽP a RŽP – bez předčasného zániku pojistné smlouvy, zhodnocení v IŽP 5 % p.a.	58
Tab. 16	Celková nákladovost IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, zhodnocení v IŽP 0 % p.a.	61
Tab. 17	Vývoj odkupného v IŽP – zhodnocení 0 % p.a., před zdaněním, bez poplatku za odkupné	62
Tab. 18	Celková nákladovost IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, zhodnocení v IŽP 3 % p.a.	63

Tab. 19	Celková nákladovost IŽP a RŽP – předčasný zánik pojistné smlouvy v polovině pojistné doby, zhodnocení v IŽP 5 % p.a.	64
Tab. 20	Pojistné riziko invalidity – komparace výluk a omezení	66
Tab. 21	Pojistné plnění invalidity 2. a 3. stupně – rozdíly mezi formou výplaty pojistného plnění	68
Tab. 22	Pojistné riziko úmrtí – komparace výluk a omezení	69
Tab. 23	Komparace IŽP a RŽP z hlediska nákladovosti po zohlednění odkupného, akumulovaného dluhu a daňového zvýhodnění – zhodnocení v IŽP 0 %, 3 % a 5 % p.a.	72

12 Seznam použitých zkratk

- Aegon – AEGON Pojišťovna, a.s.
- Allianz – Allianz pojišťovna, a.s.
- AXA – Axa životní pojišťovna, a.s.
- ČAP – Česká asociace pojišťoven
- Česká pojišťovna – Česká pojišťovna a.s.
- Česká spořitelna – Česká spořitelna, a.s.
- ČNB – Česká národní banka
- ČPP – Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
- ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení
- Generali – Generali pojišťovna, a.s.
- IŽP – investiční životní pojištění
- ČSÚ – Český statistický úřad
- Kooperativa – Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
- NN Životní pojišťovna – NN Životní pojišťovna, N.V.
- PČ – pojistná částka
- Pojišťovna ČS – Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group
- RŽP – rizikové životní pojištění
- SUN – Standardizovaný ukazatel nákladovosti
- TER – Total Expense Ratio
- UNIQA – UNIQA pojišťovna, a.s.

Přílohy

Příloha A – CD disk

Kalkulace a pojistné podmínky vybraných produktů životního pojištění jsou uloženy na optickém disku (CD), který je umístěn v kapse zadních desek bakalářské práce. Všechny dokumenty jsou ve formátu PDF.